

33383, II, C, c,

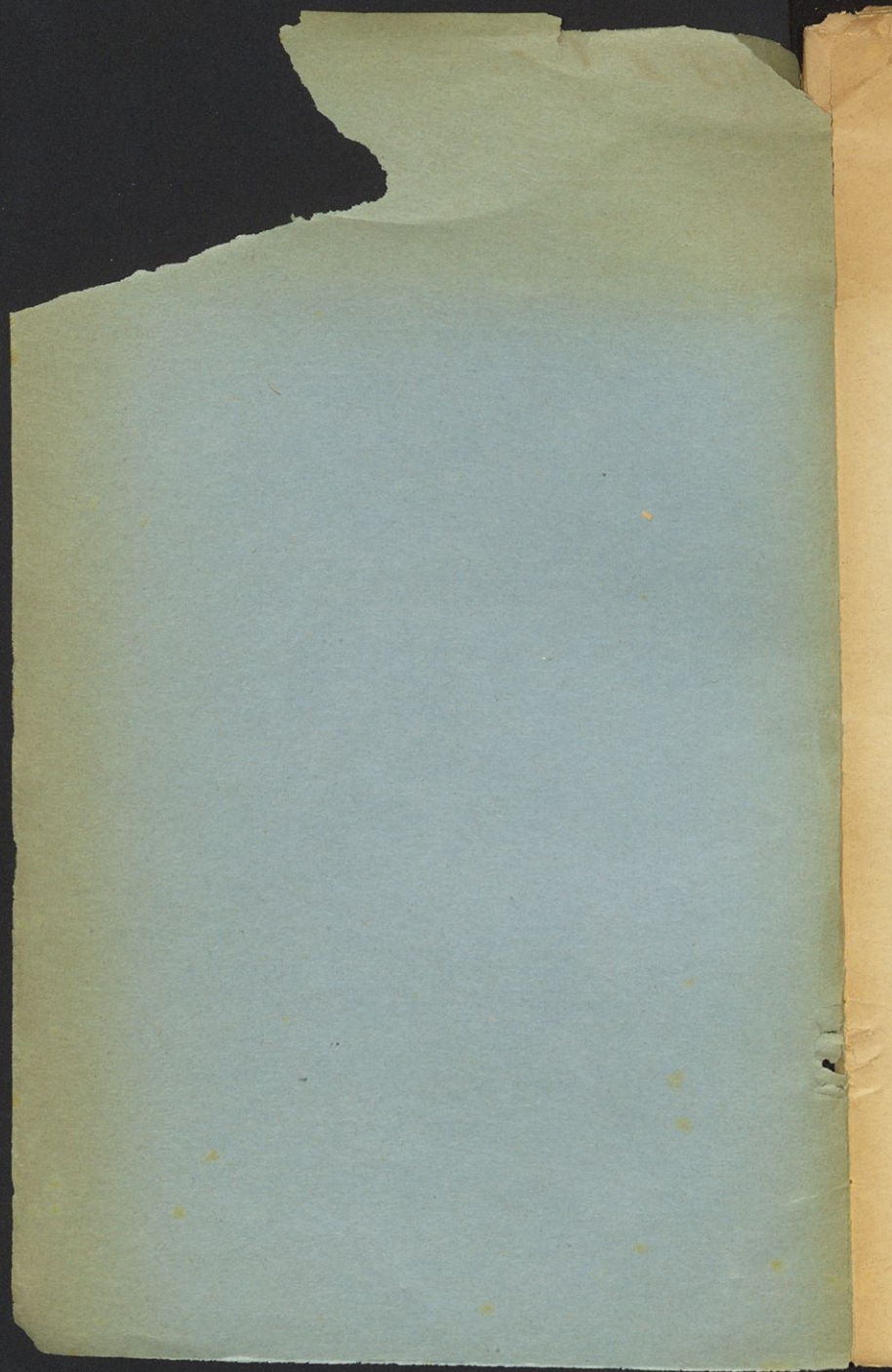
ZLATOMAŠNIK
SV. OČE LEON XIII.

KRATEK OPIS
NJIHOVEGA ŽIVLJENJA IN DELOVANJA.

NA SVITLO DALA IN ZALOŽILA
KATOL. DRUŽBA ZA KRANJSKO.

V LJUBLJANI, 1887.

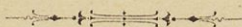

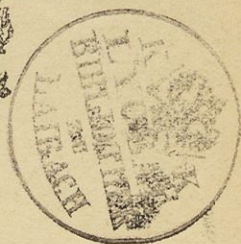

SVETI OČE LEON XIII.

ZLATOMAŠNIK
SV. OČE LEON XIII.

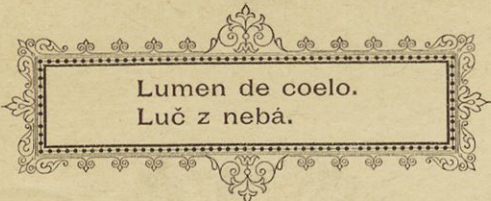
KRATEK OPIS
NJIHOVEGA ŽIVLJENJA IN DELOVANJA.

NA SVITLO DALA IN ZALOŽILA
KATOLIŠKA DRUŽBA ZA KRAJNSKO.

V LJUBLJANI, 1887.

TISKALA »KATOLIŠKA TISKARNA«.

Lumen de coelo.
Luč z nebá.

030051527

Vvod.

Upanje vse zemlje je zbežalo na ladijo.
Modr. 14, 6.

1. Mavrica pisana, kako si lepa, ko se nam po hudem nalivu prijazna pokažeš na bližnjih goricah in raznobojno odsevaš v svetlo-rumenem solncu! Vse se te veseli in te radostno pozdravlja: cvetke in travnate bilke poklanjajo ti biserne kaplje, v katerih se čarobno odsvitaš; tice, ki so se skrile ljutemu viharju, pre-slavljujejo te z milim petjem. Tudi ljudje se te radujejo: nedolžno dete sega z belo ročico po tebi; imeti te hoče, ker si tako lepa; slikarju ti daješ vzore za barve; prijatelj narave te občuduje; vernik se vesel in upa-poln nate ozira, ker na veke po svoje oznanjaš svetu usmiljenje božje in si priča, da razžaljeni Bog ne bo več s splošnim potopom končal človeškega rodu! — Ljubezni božje me spominjaš, mavrica zlata, a priča si tudi človeški zlobi, vsled ktere je Bog kaznoval ljudi s potopom, ker še-le po potopu si se pokazala svetu. — Ko je namreč Bog videl — beremo v sv. pismu — da je hudobija ljudi velika na zemlji in da so vse misli srca le v hudo obrnene, bilo mu je žal, da je vstvaril človeka na zemlji... ter je rekel: Potrebil bom z zemlje človeka, ki sem ga vstvaril... Noe pa je našel milost pred Gospodom. In rekel je Bog Noetu: Konec vsega mesa je prišel predme; napolnjena je zemlja z njih krivico in jaz jih bom pokončal... ti pa naredi ladijo iz obrezanega lesa!... In zgodilo se je... In vsi studenci velikega brezdna so pridrli in zatvornice neba so se odprle in dež je lil na zemljo štirideset dni in štirideset noči... In pokončane so bile vse stvari, ki so se gibale na zemlji in vse, kar diha in živi na zemlji, je pomrlo... Tako je bil končan, preplavljen ves človeški rod... ostal je le Noe in kateri so bili z njim na ladiji:

Ves rešeni človeški rod
Tedaj en sam je nosil brod!...

Zares: Upanje vse zemlje je zbežalo na ladijo! — In zemlja ni upala zastoj: Noe je postal oče novemu, boljšemu zarodu in mavrica mu je bila porok, da v valovih ne bo več izginil človeški rod, ker »svojo mavrico postavim v oblake in bo znamenje zaveze med menoj in zemljo . . . in več ne bo potopa, ki bi končal vse žive stvari . . .« govori Gospod in njegova beseda ostane na veke!

Pozdravljam te zato, mavrica krasna, zdi se mi, da si ti božji prestol, raz kateri rosi Bog na zemljo svojo očetovsko ljubezen!

2. In vendar se mi tudi z žalostjo polni srce, ko občudujem ta natorni kras. — Zavezo namreč mi kaže mavrica med Bogom in ljudmi; Bog je ostal zvest svoji oblubi, ker mavrica se še vedno prikazuje, a človek, človek pa je pozabil zahvalnega daru, pozabil besede, ki jo je Bogu dal in, nezvest dani besedi, išče brez Boga in proti Bogu svoje sreče. Tudi dandanes ima Bog pravico tožiti, da so misli in srca vseh le v hudo obrnena in zato mu je žal, da je človeka vstvaril na zemlji; a mavrica nam pravi, da potopa več ne bo, ki bi končal vse žive stvari na zemlji! . . . Pa vsaj ga tudi treba ni; žalostno je, a resnično je: Človeški rod si je sam nastavil meč na srce, sam se končuje, sam se pogreza v brezdno nesreče, sam se vtaplja v morje brezbožnosti, ker je zapustil Boga, studenec žive vode. — Tudi dandanes so podrte vse zatvornice, kakor nekdanj ob vesoljnem potopu: prostost na vse strani! Nobenih mejá ni nikjer, vse je prosto, prosta tudi zloba, ki ima pogosto v svoji službi vedo in umetnost in javno življenje! . . . Brezdana se odpirajo; najširje zéva brezdana, ki loči ljudi od Boga; poleg tega se kažejo vedno večja brezdana med brati, med revnimi in bogatini, med različnimi narodi in državami. Ljubezen preganjajo s sveta in kot tujka svetu se skriva po zakotjih; pravici so oči staknili, da jo vodijo oslepljeno okrog in rabijo za svoje namene: čez svet pa se vlivajo nalivi nejevere in razuzdanosti in svet je podoben razburjenemu morju, ki napoveduje bližnji vihar . . . Moreča tišina vlada povsod; tema se širi in od daleč se čuje zamolklo bobnenje; svet pa v strahu pričakuje reči, ki imajo priti . . .

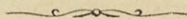
Toda glej čudo! Kakor je ob splošnem potopu nad vodami splavala Noetova ladija, na katero je zbežalo upanje vsega sveta, tako tudi sedaj, ko se svet topi v morje neverne brezbožnosti, plava v tem nemirnem vrvrnanji nad silnimi valovi ladija, čolnič sv. Petra — cerkev Kristusova, katero modro vodi ladije krmar: rimski papež! Svet, sluteč bližnjo nevarnost, se zopet bolj pogosto ozira na to ladijo in kliče krmarja na pomoč! Tudi sedaj smemo po pravici reči: Upanje vse zemlje je zbežalo na ladijo.

V nevarnih naših časih vodi to ladijo previdno in varno sv. Oče — Leon XIII.! Gotovo mora biti ta mož v najboljših

letih, imajoč v obilnosti in v prvotni krepkosti vse moči dušne in telesne, da vspešno kljubuje vsem nevarnostim in vodi ladijo vedno bliže mirnemu zavetju!

Toda motil bi se, kdor bi tako mislil. Krmar naš je sivolas starček 77 let, po telesu torej na koncu svojega življenja, a duh njegov, ki ima popolno v oblasti slabotno telo, duh njegov prešinja mladeniški ogenj in moška razsodnost, zato je upati, da v polni moči dočaka konec letošnjega leta sv. Oče svojo zlato mašo!

Zlato, kako si redko in dragoceno, kako redki in srečni so tisti, ki te najdejo! Zlata maša, kako redka, dragocena slovesnost, kako redki, a presrečni tisti, ki jo dočakajo zdravi in krepki! Izmed teh redkih in srečnih je **Leon XIII.** — **zlato-mašnik!** Zato se ves katoliški svet giblje in pripravlja, da ob zlati maši dostojno počasti svojega očeta! — Tudi pobožni, rimski stolici vedno zvesti Slovenci ne bodo zaostali za drugimi narodi; po svojih skromnih močeh se bodo tudi oni vdeleževali redke slovesnosti. — V ta namen, da se dostojnejše med nami poslavi zlata maša papeževa, naj služi tudi sledeči životopis o slavno vladajočem Leonu XIII.!

I. Mlada leta.

(Rojstni kraj. — Viharni tedanji časi. — Pot v šolo. — V Rimu. — Nova maša.)

1. V nekdanji papeževi državi leži proti južni strani od rimskega mesta mestice Karpineto. Skrito je med visokim hribovjem v varnem zatišji. Pobožno in krepko ljudstvo biva v tem kraju. V Karpinetu je najbolj znana stara rodovina Peccijeva, ki že nekdam slovi med domačini, da je bogata in revežem posebno naklonjena; v tej hiši je bil rojen 2. marca 1810. Vincencij Joahim Pecci, sedanji papež — Leon XIII. — Za naš životopis je zanimiv grb ali rodbinsko znamenje pri Peccijevi rodovini: Zelena cipresa rase med belima lilijama; iz ciprese pa se na desni strani proti nebu dviga zvezda s podolgastim, žarnim svitom. In svetla zvezda je imel biti tej rodbini ravno Joahim, ki kakor luč na nebu sedaj razsvetljuje in ogreva vesoljni svet.

Starši Joahimovi so bili premožni, pa tudi pobožni in posebno skrbni za dobro vzgojo svojih otrok. Oče, uradnik v državni službi, bil je v vsem svojem obnašanju resen mož, mati pa bolj mila, oba sta pa skupno resno-milo skrbela, da sta otrokom že precej v začetku v nežna srca vsadila kal pobožnega življenja. Tako se je tudi naš Joahim učil še čisto majhen v domači kapeli Boga moliti in Marijo častiti.

2. Časi, v katerih se je rodil Joahim, so bili viharni, bojni časi. Napoleon I., ki je tudi po naših krajih širil svojo moč, gospodoval je mogočno in kruto po Italiji in tudi po papeževi državi. Papež Pij VII. je moral v prognanstvo. Toda prišel je tudi za Napoleona dan plačila. Na Ruskem je bil premagan; orožje je padalo vsled mraza iz rok izobčenemu Napoleonu in njegovim vojakom; papež pa se je slovesno vrnil v Rim 24. maja 1814. — Vojskinci časi so vselej slabi časi, zato prosimo Boga pri očitnih molitvah: Vojske reši nas, o Gospod! Tudi takrat se je širila revščina med prebivalci in roparji (banditje) so se množili, ki so bili ljudem v strah in veliko škodo. Vse te težave čutili so tudi v Karpinetu. Rodovina Peccijeva je posebno v tem času podpirala reveže in tako je imel naš Joahim priliko že v zorni mladosti vaditi se v delih krščanske ljubezni; s strahom pa so ga navdajale pripovedke o groznih roparjih.

3. Toda ni mu bilo dolgo časa ostati doma. Osem let star moral je že po svetu za nauki. A kaj se hoče? Mladič — pravi Slomšek — je Bog vstvaril za križem svet in ga hoče za svojega služabnika povsod imeti, kakor mu je odločil, da bo duhoven ali vojak. Kdor se pa joka in žaluje, kakor hitro domačega zvona ne čuje, goba ostane, ki malo velja. Naj te Bog pošlje na konec sveta, kakor nekdanj apostole svoje, le srčno se podaj, poslal ti bo svojega angelja, ki pojde pred teboj, ki te bo varoval in srečno pripeljal na kraj, kterege ti je Bog odločil. Tako so mislili tudi Joahimovi starši, zato so ga z bratom poslali v Viterbo k Jezuitom v šolo. Pot ju je vodila skozi Rim, kjer sta dečka čudeč se ogledovala večno mesto in molila na grobovih svojih sorodnikov.

4. Dne 12. novembra 1818 se je začela pri Jezuitih v Viterbu šola in za Joahima — novo življenje. Ta šola je skrbela, da sta pri Joahimu čednost in vednost enakomerno napredovali; učitelji so mu bistrili um, pa tudi blažili srce; vedeli so namreč, da učenost brez čednosti je cvetje brez sadja, jabelko zunaj lepo rudeče, gnjilo pa znotraj. — Prvo sv. obhajilo prejme naš učenec na sv. Alojzija dan, ko je bil enajst let star ter se še bolj vtrdi v bogoljubnem življenji; že tedaj je govoril, da bo tudi on mašnik.

Pobožna njegova mati se ni dolgo veselila sinove pridnosti, ker v štirinajstem letu je bil naš Joahim sirota brez matere; v Rimu so jo žalostni otroci spremili na pokopališče ter ji postavili lep spomenik na grob v znamenje otročje hvaležnosti. — Kmalu po materni smrti prideta Peccija v Rim, da tukaj nadaljujeta svoje šolske nauke. Tù so oblekli Joahima v duhovsko obleko, kakor je še sedaj navada pri gojencih po laških zavodih. Tukaj se je kmalu marljivi in skromni učenec vsem prikupil. Pri javnih skušnjah je vedno med prvimi. Pri taki priliki enkrat v razgovorih

posebno izvrstno zagovarja nauk o zakramentih sv. poslednjega olja in mašnikovega posvečenja; zato so zapisali njegovo ime v zlato knjigo, ki se še sedaj hrani v onem zavodu. Tako je Joahim s svojim bistrim umom in plemenitim srcem vzbujal pri svojih prednikih vedno večo pozornost, med drugimi ga tudi zapazi tedanji papež Leon XII. Leta 1825 je bilo namreč sv. leto in tudi rimski dijaki so se vdeleževali svetoletnih procesij. Nekega dne se ta mladina pokloni papežu in Joahim Pecci je bil izbran, da izrazi sv. Očetu vdanost in ljubezen učeče se mladine. Papežu je bil mladenič všeč in kmalu se je pokazalo, da ga niso pozabili. Preden konča svoje modroslovne nauke, prejme niže redove. Blagi škof Lais Ferentinski, ki mu je podelil te redove, reče mu v nekakem proroškem duhu: »Sin moj, vdaj se Bogu popolno, iz vsega srca; Bog ima s teboj posebne namene«. Tudi drugi, posebno učitelji, ki so ga poznali od blizo, slutili so o njem nekaj posebnega.

5. Dovršivši svoje nauke, je učiteljem v zavodu pomagal pri poduku; o prostih časih pa je rad zahajal v svoj rojstni kraj, kjer se je posebno rad kratkočasil z lovom. — L. 1832 ga sprejmó v akademijo, kjer so se plemeniti gojenci pripravljali za državne službe v papeževih deželah. — Tù se uči državnega prava in se tako odlikuje s svojimi vednostmi, da ga sprejmejo za poslušalca pri kardinalskih zborih za izredne cerkvene zadeve. Oče njegov se veseli, vidoč, kako Joahim urno napreduje, posebno želi, da bi sina videl mašnika pri altari. Toda tega veselja Bog ni namenil očetu, ker l. 1836 umrje oče komaj eno leto pred novo mašo Joahimovo. Že l. 1837 namreč ga posveti kardinal Odescalchi v subdijakona in dijakona v kapeli sv. Stanislava in še tisto leto so ga imenovali za papeževega kamornika; tù opravlja različne službe pri kardinalskih zborih in 31. decembra 1837. leta je bil posvečen za mašnika in dan pozneje opravi v kapeli sv. Stanislava svojo novo mašo — 27letni Joahim Pecci!

Tako je prišla tudi zanj duhovskega življenja vesela pomlad, namreč srečni čas mašnikovega posvečenja in približal se je tudi njemu rožni cvet pravega služabnika božjega — vesela nova maša. Bogat v vednostih in ozaljšan z lepimi čednostmi daruje v skrivnostni kapelici prvokrat Jezusa nebeškemu Očetu, a daruje tudi sebe za vselej Bogu v dar! — Od sedaj so mu bile vodilo besede:

..

**Za dobro in pravo in lepo bojuj se!
Cloveštva uzorom duhoven daruj se!**

~~~~~

II. Joahim Pecci — papežev poslanec.

I. V Beneventu.

(Dobrodošel v Benevent. — Žalostne razmere. — Bolezen Peccijeve. — Delavnost njegova.)

1. Po novi maši živi Joahim Pecci nekaj časa v Rimu pri svojem stricu, kjer poleg duhovskih vaj ves čas posvečuje učenju; posebno ga veseli cerkveno pravo. Da se v vednostih spopolni, zbira okrog sebe družbico nadarjenih in navdušenih mladih duhovnov — vrstnikov, ki se med seboj spodbujajo in si raznovrstna vednostna vprašanja pojasnjujejo. — Tako so novemu mašniku mirno tekli prvi dnevi njegove duhovniške službe. Ločen od sveta, v družbi prijateljev, živi za vednost in njegov namen je, tudi pozneje v takih vednostnih vprašanjih delovati pri kakih učenih društvih.

Toda Bog je drugače sklenil; on mu ni namenil, da bi tiho in skrito živel le v knjigah, on ga je odločil za burno, javno življenje. Že 15. februarja 1838, torej precej prvo leto po novi maši, pošlje papež Joahima v Benevent za svojega poslanca, ki naj v njegovem imenu oskrbuje kakor deželni poglavar to pokrajino.

Benevent je bila najmanjša pokrajina v papeževi državi ter štela kakih 25.000 prebivalcev; delokrog torej Pecciju ni bil sicer obširen, vendar za novinca v vladanji, za 29 letnega Joahima, je bilo posla čez mero.

Po papeževem naročilu se prav kmalu, še tisto leto poda na svojo novo službo v Benevent.

2. Razveselili so se prebivalci pokrajine benevenške, ko so zvedeli, da pride k njim Pecci za oskrbovalca svetnih zadev, ker o njem so slišali le hvalevredne lastnosti: za to so ga pri prihodu radostni pozdravljali. — Toda razmere v tej pokrajini so bile silno žalostne. Ta deželica je bila sicer rodovitna; a ker je bila v sredi med papeževno državo in neapolitanskim kraljestvom, zato je Neapolitanec hotel po vsej sili to pokrajino dobiti v svojo oblast. Ker pa to ni šlo, je kar le moč oviral kupčijo in s tem zapreke delal blagostanju; v ta namen se ni hotel dogovarjati s papeževim poslancem, da bi iz Beneventa zidali ceste, ki bi ta kraj vezale z večimi neapolitanskimi mesti in tako pospeševale promet.

Zraven tega je bila pokrajina in kupčija preobložena z davki, da jih je komaj zmagovala in kakor bi že to ne bilo nesreče dovolj, so pa še roparji begali prebivalce in v nevarnost stavili imetje in življenje; teh je bilo posebno veliko zato, ker

so, preganjani po Neapolitancih, tukaj našli bolj varna tla; njim so pomagali kupčijo ovirati tihotapei, ki so, kakor nekdanj pri nas čez Gorjance, iz sosednjih krajev prinašali tabak v te kraje. — Pri teh razmerah je blagostanje v Beneventu vidno pešalo, ljudje so ubožali, mnogo jih je izdivjalo in krepke roke je bilo potreba, da med takimi ljudmi pridobi zopet veljavo obstoječim postavam.

3. V tako, skoro razdejano pokrajino pride mladi Pecci za poslanca papeževga. On je vse te razmere poznal in se resno lotil trudapolnega dela. Pa komaj začne delovati, nevarno zbolí in bil je previden s sv. zakramenti za umirajoče. Ljudstvo se je silno balo zanj, zato so v procesijah hodili po cerkvah molit za ozdravljenje »governatorjevo«, izpostavili so čudodelni kip Marijin »Madonna della grazia« imenovan, ter trumoma pred to podobo prosili zdravja svojemu poglavarju. Iz Neapola pokličejo najboljšega zdravnika v Benevent; sploh so se zanimali za bolnika ne le domači, ampak tudi neapolitanski kralj in papež sta pogosto povpraševala, kako da je bolnemu Pecciju.

4. Z božjo pomočjo ozdravi Joahim in prva skrb mu je: iztrebiti iz pokrajine »bandite« (roparje), da bo v deželi varno življenje in imetje. On predloži svoje načrte papežu, ki jih z veseljem potrdi; gre tudi osebno k kralju v Neapol ter mu pojasni svoje preosnove in ga prosi, naj mu na mejah z vojaki pomaga, da polové nevarne roparje. Dospevši v Benevent, izda prepoved, da nikdo ne sme pod streho vzeti takih zatožencev, ki jih bo sodnija iskala; ob enem pa pošlje svoje lovce po zakotjih, ki naj si polasté roparjev. V malo tednih izvrši srečno svojo nalogo: popolno iztrebi roparje iz svoje pokrajine.

Zatem preosnuje z dovoljenjem papeževim davke in jih primerno zniža ter skrbi, dogovorivši se z Neapolitanci, da se stavijo okrajne ceste in z njimi pota odpró kupčiji in obrtniji. — Tako skrbi Pecci za gmotno blagostanje svoje pokrajine, pa tudi šol in cerkvá ne pozabi; ravno on vname prebivalce v Beneventu, da so navdušeni začeli zidati veliko cerkev na čast čudodelni božji porodnici, katero so obljubili zidati ob hudi koléri, ki je ravno pred Joahimovim prihodom med njimi divjala in pokončala na stotine ljudi. On sam vloži slovesno vogelni kamen. — Pogosto spremlja Pecci nadškofa po deželi, da osebno spozna v deželi ljudi in kraje; povsod ljudje navdušeno pozdravljajo poglavarja, ki jih je rešil roparjev, davke jim znižal in tako lepo skrbi tudi za njih dušne potrebe.

Tri leta že oskrbuje Joahim svojo službo; težave je večinoma premagal, sedaj misli, da bo bolj v miru vžival, saj za nekaj časa, sad svojega trudoljubnega delovanja. Toda 17. julija 1841. leta pokliče ga papež iz Beneventa in mu odloči novo

službo; pošlje ga za svojega poslanca v Peružijo. Težko se loči od Beneventa, še teže pa od njega prebivalci, katerih srca si je Pecci popolno pridobil in vedel tudi ohraniti.

2. V Peružiji.

1. Z enakim vspehom kakor v Beneventu deluje Joahim Pecci tudi v Peružiji; dela je bilo tukaj toliko več, ker je bila pokrajina zelo obširna in obsegala blizu 200.000 prebivalcev. Posebno v začetku ima dela polne roke. Papež Gregor XVI. je bil namreč namenjen po svojih deželah potovati; pot ga je vodila tudi skozi Peružijo. To mesto pa stoji na strmi višini, kamor je dohod vsled slabe ceste silno težaven; vozovom je bilo večidel treba priprege. Novemu poslancu je bilo vse na tem, da Peružijanci kolikor mogoče slovesno sprejmejo papeža in kralja svojega. Najprej poskrbi, da se dodela do prihoda papeževega nova cesta. Vse je posnemalo vnetega in delavnega poslanca in česar bi nikdo ne bil pričakoval: papež je sam pri svojem dohodu blagoslovil novo cesto in se radoval, da v sijajnih pripravah kažejo prebivalci toliko ljubezen do svojega vladarja.

2. Po odhodu papeževem Joahim sam mnogo potuje po deželi, da se osebno prepriča o razmerah, da tem lože vvaja svoje preosnove. Povsod ima svoje oči: danes občinam daje nove zakone, jutri vrejuje sodnijske zadeve in drugič zopet denarne itd., sploh: kjer vidi kaj pomanjkljivega, precej dobi pripomočkov, da slabo odstrani in z boljšim namesti. — Kako je Pecci skrbel za vsako tudi najmanjšo potrebo, priča ta-le dogodba: Ljudje se mu pritožijo, da peki pečejo premajhne kruhe. Nekega dne zgodaj zjutraj vstane, vzame soboj dva uradnika, dva stražnika in nekaj delavcev, ter gre do vseh pekov; ukaže, da vpricho njega tehtajo kruhe, in kar nima postavne teže, zapove, da nalože v pripravljene jerbese. Nosilci so imeli dosti nositi; ves ta kruh pred svojo palačo razdeli potem revežem, pekom pa strogo zabiča, da se držijo postavne teže. — Tudi v nravnem oziru se je veliko zboljšalo v Peružiji v tem času. Priča temu je redki slučaj: Pecci nekega dne razglasi po uradnikih, da danes po celi okrajini ni nobenega hudodelca v ječi; in skoro teden dni so bila vrata v ječi odprta, ki sedaj zaklepajo dan za dnevom po 300 do 400 jetnikov.

3. Z deželnim škofom živi poslanec papežev v prijaznosti in skrbi, da svetna in duhovska oblast skupno delujeta za občni blagor ljudstva. In ravno tu se vidi, koliko premore obojna oblast storiti za nravni in gospodarski napredek pri podložnih, ako se medsobojno podpira. To pa je volja božja, kajti vsa oblast je od Boga in Bog jo le posameznim razdeli, da jo tem lože izvršujejo. Nasproti pa se nam dandanes povsod kaže, da kjerkoli

državna oblast ovira cerkveno gosposko, povsod pri tem veliko trpé podložni.

Peružijanci so bili pa Pecciju za to iz srca hvaležni; da bi svojo vdanost tudi na zunaj pokazali, priredé mestni starašine spominsko ploščo Pecci-ju v čast, ki naj še poznejšim rodovom priča, kako skrbnega poglavarja da je v tem času imelo mesto.

Toda ne le tukaj, tudi v Rimu so bile znane zasluge Joahimove; papež se prepriča, da se Pecciju, ki je v Beneventu in v Peružiji s svojim odločnim poslovanjem dosegel toliko uspehov, smejo izročiti tudi še bolj težavne službe; zato ga že čez pol-drugo leto pokliče iz Peružije in ga dne 17. januarija 1843 izvoli za svojega poslanca ali »nuncijsa« na dvoru belgijskega kralja Leopolda I. v Bruselji. — Ker so pa zastopniki papeževi pri tujih vladarjih navadno škofje, zato ga imenuje 27. januarija istega leta za nadškofa Damiješkega i. p. i. *) Posvečen pa je bil 19. februarija 1843 l. v cerkvi sv. Lavrencija, kjer sedaj počiva telo Pija IX.

3. V Belgiji.

1. Vest, da je imenovan za poslanca v Bruselji, je Peccija iznenadila, ker to delo mu je bilo popolno novo. Kot poslanec papežev imel je skrbeti, da je katoliška cerkev prosta v Belgiji, da toliko laže spolnuje svoje namene. To pa je čestokrat zelo težavno že pri katoliških, posebno pa še pri drugoverskih vladarjih. — Tudi francosko govoriti je bilo treba na belgijskem dvoru, toda Pecci se je le bolj po strani učil v šolah francoskega jezika. Velike so bile torej ovire in težave ki so ga strašile, a pokoren papežu kakor vselej, tudi sedaj radovoljno sprejme težavno breme. Marca mesca se napoti v Belgijo, gre skozi Francosko in se nekaj tednov mudi po francoskih mestih, da se do dobra priučí francoščini, katero je gladko govoril, ko se aprila mesca predstavi na kraljevem dvoru v Bruselji in se pokloni vladarju. — Dasi neizkušen in še le 33 let star pridobi si Pecci v kratkem času tolike spretnosti, da natančno izvršuje svoj posel v splošno zadovoljnost.

2. Kralj rad vidi Peccija pogosto pri sebi; mnogokrat se ž njim posvetuje v važnih zadevah in ko bolj spozna bistroumnega nuncijsa, stavi mu rad zamotana vprašanja, na ktere mu Pecci spretno odgovarja. — Tudi kraljeva družina je bila z novim poslancem posebno prijazna. Kraljica ga je čislala kakor vzglednega duhovna; posebno so ga radi imeli trije otroci kraljevi, s

---

*) T. j.: in partibus infidelium, ali: v deželah nevernikov. Mesto Damiette namreč je v turški oblasti. Taki škofje, ki nimajo svojih škofij, ampak samo škofovski red in škofovsko čast, dobijo ime od kake zatrte nekdanje škofije.

kterimi se večkrat po otročje kratkočasi, jih ob enem lepo podučuje in na materno prošnjo večkrat blagoslavlja. Še pozneje je kakor Peružijski škof Pecci rad pripovedoval, da je sedanjega kralja večkrat imel v naročji in da ga je kraljica prosila, naj ga blagoslovi, da bi bil kedaj po milosti božji dober vladar. — Kraljeve dvornike pridobil je s svojim bistrim umom, ki je ročno in točno razsodil najteža vprašanja. — Rad je dopisoval s škofi v deželi in, kedar je bilo mogoče, jih tudi obiskoval, da so skupno presojevali cerkvene zadeve. — Posebno so mu bile pri srcu šole in dijaki. Rad zahaja k javnim poskušnjam; ob takih priložnostih spregovori dijakom nekaj besed, ki so kakor palivo širile med dijaki navdušenje za vede, ob enem pa množile spoštovanje, ki je v srcih nadepolne mladine vedno raslo za papeževega poslanca. Pecci se pa ni zanimal samo za više šole, tudi prvenci so mu bili v skrbi; priča temu je, da je ob priliki sam delil sv. obhajilo otrokom, ki so prvič pristopili k mizi božji. — Vdeleževal se je tudi rad pri dobredelnih napravah in s tem revežem, posebno bolnikom, lajšal življenje.

3. Tako si Pecci v treh letih pridobi srca vseh, s kterimi je občeval. Kralj ga časti, dvorniki ga spoštujejo, drugi, posebno dijaki in reveži ga ljubijo. — Toliko stori mož po volji božji, ki malo tožuje, pač pa sam srčno prime za delo in pri vseh svojih opravilih le pri Bogu išče časti in plačila!

Vse torej je bilo Pecciju naklonjeno, le ostri severni zrak slabotnemu poslancu ni ugajal; on je bil privajen mehjemu, južnemu podnebjju. Zato prosi papeža, da ga pokliče iz Belgije in mu odkaže delo v kakem drugem, njegovemu zdravju ugodnejšem kraju. — Kralj se prijazno poslovi od njega in v znamenje, da ga je imel v čisljih, podeli mu veliki križ Leopoldovega reda in ob enem izroči zapečateno pismo do sv. Očeta, v katerem prav posebno hvali Peccija in njegovo modro in vspešno delovanje na kraljevem dvoru v Bruselji.

Pecci zatem nekaj časa potuje, da si vtrdi oslajljeno zdravje in se pripravi za novo delo. — V tem času umrje škof v Peružiji in prebivalci, kterim je bil Pecci še vedno v dobrem spominu, prosijo papeža, naj jim njega pošlje za škofa. In res, cesar ni nikdo pričakoval, najmanj pa še Pecci sam: 10. januarija 1846. l. imenuje sv. Oče Peccija za škofa v Peružiji in ga ob enem odloči za kardinala.

III. Škof v Peružiji.

1. Slovesni vhod.

Sv. Ane dan, 26. junija 1846, ko je Pecci še vedno obhajal god svoje skrbne matere, želi nastopiti svojo novo škofovsko službo. Zato sporoči malo dni poprej v lepi pastirski okrožnici svoji čedi, da kmalu pride kakor pastir k njim ter vse prebivalce prosi, naj mu pomagajo z vernim in krepostnim življenjem, da bo lože nosil težko breme pastirske službe. — Med potom obišče v Asizu Porcijunkulo, kjer se prav posebno priporoči sv. Frančišku Serafinu za pomoč; že od nekdaj je namreč Pecci častil tega velikega svetnika. — Kmalu dospe pred Peružijo. Pred mestnimi vrati ga čaka duhovščina, uradi in brez števila vernega ljudstva. Tu poklekne in poljubi križ v znamenje, da hoče ponižen in le v zaupanji na sv. križ vladati škofijo; nato gre sprevod v cerkev sv. Dominika, kjer se mu duhovščina poklanja in obeta zvestobo; on pa jej s poljubom kaže svojo očetovsko naklonjenost. Ko so ti obredi končani, obleče škof svoja škofovska oblačila, se vsede na konja in se podá v slovesnem sprevodu v stolno cerkev, kjer prvičrat blagoslovi svoje verne s presv. Rešnjim Telesom. Zvečer je bilo vse mesto razsvetljeno in je pričalo, s kako radostjo da so verni Peružijanci sprejeli svojega novega škofa; a on je vedel, da je le vhod v škofijo s cvetjem posut, da ga pozneje čaka delo in trud, zato je v goreči molitvi iskal pomoči pri Bogu.

2. Viharji.

1. S šumnim veseljem so Italijani pozdravljali novega papeža Pija IX., ki je l. 1846. začel vladati katoliško cerkev; skoro omamljeni od veselja pa so bili 16. julija, ko papež odpusti kazni vsem tistim, ki so se vdeleževali pri prejšnjih uporih zoper papeževo vlado. Takih je bilo mnogo tudi v Peružiji, kjer so se javljali upori l. 1831, 1843, 1845. Novi papež je namreč upal, da bo z lepo pridobil uporne duhove, za to jih oprostí verig in jim odpre vrata iz ječ ali jih pregnane pokliče v domovino; toda krivi nauki zapeljivcev: Mazzini-ja in drugih, so se že preveč zajedli med ljudstvo, ki je novo prostost rabilo le v slabo. V Peružiji so dobili dovoljenje, da smejo ustanoviti lastno meščansko brambo, kar je bilo pa pri vročehrvnih, po prostosti hrepenečih Peružijancih zelo nevarno. Škof, ki je poznal svoje podložne, izdá 16. junija 1847 pastirsk list, v katerem razlaga vernim dolžnosti vladarjev in podložnih, jim pojasnuje, kake naj bodo razmere

med stariši in otroci, med možem in ženo, med gospodarji in poslji; na koncu pristavi željo, naj bi se tudi njegovi verni vedno držali teh cerkvenih naukov, ker potem jim niso zagotovljena le nebesa, ampak tudi časna sreča.

Tako je učil škof svoje podložne; toda ljulika je že bujno rasla med pšenico; krivi preroki, ki so ščuvali ljudstvo zoper veljavno oblast, bili so vedno predrznejši in tako se je zgodilo, da so se še tisto leto začeli neredi v Peružiji. Papeževi vojaki primejo namreč nekega hudodelnika, da bi ga zaprli v ječo; pa naščuvana druhal se zanj potegne, vik in krik se razlega po ulicah, bodala se bliskajo in bati se je bilo prelivanja krvi: tu prihiti škof med razburjene in jih za takrat s svojo veljavno besedo pomiri, da se razidejo. Toda le za takrat, ker približalo se je leto 1848, v katerem so buknili upori po vsej Evropi, posebno tudi na Laškem. »Proč s tujcem! (Avstrijcem)!« tako so kričali Lahi; »dosti dolgo nas je pestil, sedaj je napočil čas, da se maščujemo nad njim za vse krivice.« »Proč s tujcem!« tako je ljudstvo odgovarjalo in se zbiralo v čete, ki so se pripravljale na boj za domovino. Tudi v Peružiji je bilo vse po konci in stališče papeževemu poslancu, pa tudi škofu, bilo je od dne do dne težavnejše; posebno so zlobneži ščuvali ljudi zoper škofa, češ, da je on največi sovražnik prostosti in da bi to tudi potrdili, nastavijo zviti uporniki škofu zanjko, v katero so ga hoteli vjeti. V postu namreč so hoteli v gledišči predstavljati igro, v kateri se posebno smešijo duhovni.

2. V papeževi državi je pa tudi gledišče nadzorovala cerkev; zato so škofa prosili dovoljenja, da bi smeli predstavljati dotično igro. Mislili so si, ako škof dovoli predstavo, potem se smemo z njegovim dovoljenjem norčevati iz krščanstva, smešiti duhovne in redovnike: ako nam pa prošnjo odreče, vzburili bomo ljudstvo zoper njega, rekoč: »Glejte, kako nas hoče imeti v pesteh, nobenega veselja nam ne dovoli!« Škof je dobro poznal hudobni namen, a poznal je tudi svoje škofovske dolžnosti; zato jim naravnost prepové nespodobno igro predstavljati v kazališči. Komaj pa mine ura, že prihrumi razdražena poulična druhal pred škofovo palačo, kriči, razgraja; čujejo se kriki: »Proč s škofom, skozi okno ga vrzite!« Kmalu nekteri predrzneži vlomijo v sobane škofove, psujejo služabnike, razdirajo pohištvo in kdo vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi ne bil prišel med nje kanonik Pascucci, sivolas starček, spoštovan od vseh; častitljivemu možu se niso mogli razdraženi ustavljati, z grdimi kletvinami so se oddaljili in razšli . . . Kakor v Peružiji, tako je vrela tudi po drugih mestih. Dasi je Radecki pri Kustoci popolno zmagal Karl-Albertovo vojsko, vendar Mazzini ni odjenjal skrivaj širiti upora, in tako je prišlo, da so 9. februarja 1849. l. razglasili na kapitolu rimsko republiko. V Peružiji razrušijo prebivalci mestni grad,

v znamenje, da je zdaj konec duhovskemu gospostvu. Toda nova rimska republika se je le malo časa veselila svojega obstanka. Papež namreč pokliče v veliki stiski na pomoč Francoze in Avstrijance, ki so kmalu mir napravili v Rimu in po drugih mestih. Peružijo je imel osvojiti knez Liechtenstein, ki je prišel s 4000 vojaki in 16 kanoni pred mesto. Prebivalci razvidijo, da bi bilo nespametno ustavljati se močnemu sovražniku, ker jim je v mestu za brambo manjkalo vsega potrebnega, zato pošljejo iz mesta nekaj poslancev, med njimi tudi škofa, v tabor Liechtensteinov prosit ga, naj milostno ravna z mestom. Knez jim očita njihovo nepokorščino, a škof prosi za zmotene svoje podložne, veleč, da so bili zapeljani. Zatem zasedejo avstrijski vojaki Peružijo in s silo napravijo mir med razdraženimi uporniki. — Tako se je zopet v razburjeno deželo povrnil mir vsaj za nekaj let in sedaj je bilo posla dovolj, da so se vsaj nekoliko zacelile rane, ktere so upori prebivalcem sekali na duši in na telesu.

3. Mir.

1. Škof dobro porabi mirni čas; najprej mnogo hodi po svoji škofiji, da se osebno poduči o razmerah, da se prepriča, kaj da je najpotrebnejše, da se popravi in zboljša. Ker pa želi, da bi tudi v sosednjih škofijah po skupnem, dobro premišljenem načrtu začeli preosnovati, zato prosi nadškofa v Spoletu, da naj skliče h škofijskemu zboru svoje podložne škofe. Tu se zbrani viši pastirji dogovoré, kako hočejo izvrševati svojo apostolsko službo. Pecci se vrne domu ves vnet in poln načrtov. — Najprej spozna, kako vlada pri odraščanih nek uporen duh, ki ne obeta nič prida, zato mu je na srcu, da bi vzgojil v boljšem duhu mladino. Živo se je spominjal besedi Gospodovih: Pustite male k meni! in zdelo se mu je najpotrebnejše, malim preskrbeti kruha in nauka. Najprej izda škofijski katekizem, po katerem se sedaj po šolah podučujejo otroke; gleda posebno na to, da pobožne vaje oživljajo ves nauk v šoli; določi, da se v mestu skupno in slovesno praznuje prvo sv. obhajilo; sam se potruđi, da deli prvoobhajancem sv. R. Telo; jim preskrbi kosilce po sv. opravilu in se rad tudi sam ž njimi raduje najlepšega dne v življenji kristjanovem. Za otroke, ki so šoli odrasli, vredi v škofiji »otročje vrtove«, „ktere je vstanovil po Laškem sv. Filip Neri, vidoč, kako mladina, ki šolo zapusti, zdivja, ker nima v tem času pravega varuha. Take otročje vrtove vstanovi tudi Pecci po mestih v svoji škofiji. Otroci so se zbirali ob nedeljah in praznikih popoldne v cerkvi pri krščanskem nauku, potem so pa šli na zabavišče, kjer so se učili, molili, peli, veselili. Škof sam jih razveseli mnogokrat s sadjem, kruhom ktereга jim včasih tudi sam deli in ob enem spodbuja k čednostnemu živ-

ljenju. Tudi više šole so mu bile na srcu, posebno vseučilišče v Peružiji; vso svojo skrb obrača v to, da se dijaki niso le mnogo učili, ampak da so tudi spolnovali svoje krščanske dolžnosti, da so hodili ob nedeljah in praznikih k sv. maši in pridigi, kar taki gospodiči posebno radi opuščajo.

2. Vedel pa je vladika Peružijski, da sam vsega ne zmore, da mora imeti na strani podpornike, ki mu bodo pomagali in v njegovem imenu in po njegovem vodilu izvrševali njegove namene; zato poskrbi, da si vzredi vrlih, delavnih duhovnov v semenišči. Poslopje, kjer so bivali bogoslovci, razširi, da lože sprejema več dijakov v semenišče. V tem zavodu preosnuje učni načrt, na novo vstanovi stolici za liturgijo in cerkveno govorništvo, da bi duhovni s toliko večim vspehom oznanovali vernim božjo besedo. Sam rad zahaja v semenišče, da se prepriča, kako gojenci napredujejo v naukih.

3. Kot škof ni pozabil usmiljenja do ubogih, ki ga je še dečka doma učila milosrčna mati. Tega nas prepričuje pastirski list, v katerem duhovnom svojim priporoča skrb za reveže; vmes pravi: »O predragi moji sodelavci v vinogradu Gospodovem, vi ste vsak dan priča, koliko pomanjkanja in družih nezgod je trpeti revežem, katerih svet neče poznati, da ga ne motijo v njegovem vživanji. Vem, kako radi pogosto tudi zadnji košček kruha delite s svojimi reveži: o ne pozabite pa tudi revežem kazati trpečega Odrešenika, da pri njem najdejo moči in nove srčnosti. Ako tako skrbite za reveže, storili bote mnogo za človeško omiko; vi bote s tem ukrotili strasti, ki bi sicer zdvijale in nevarne postale človeški družbi. Pokażite torej revežu, da je tudi on človek, da revščina ni sramota za človeka, s tem jih bote podprli in rešili!« — Lahko pa je naš slavljenec tako govoril svojim duhovnom, ki so vedeli, kako tudi škof sam čuti z reveži in jim pri vsaki priliki lajša njih srce.

On vzbudi v življenje zavod imenovan: »Monte di Pietà«, ktereга so vstanovili Peružijanci vsled gorečih govorov P. Barnaba, minorita v 15. stoletji. Namen temu zavodu je bil: Revnim posojevati v potrebi denar in sicer s kolikor moč malimi obrestmi. Že tedaj so namreč oderuhi, posebno judje, reveže molzli z visokimi obrestmi. To posojilnico Pecci zopet oživi in s tem marsikteremu trpinu pomore iz zadrege. — Leti 1853 in 54 sta bili za Peružince posebno nesrečni; pomladanski nalivi so grozili popolno ničitji setev in s tem živilo prebivalcem. Ljudje prosijo Boga, naj blagovoljno odvrne od njih to hudo šibo, a zdelo se je, da Bog ne čuje njihove prošnje. Ko škof vidi grozečo nevarnost, ko sliši obupne tožbe revnih poljedelcev, tedaj oznani v ta namen slovesno procesijo. V Peružiji hranijo poročni prstan Marijin in ta prstan želi nositi škof v slovesnem sprevodu in prositi s svojimi verniki Marijo, naj ona posreduje pri Bogu, da jim pošlje jasnih

dni. Čez 50.000 ljudi se zbere ta dan, a oblaki so bili temni in vse je kazalo, da se zdaj zdaj vlije dež in svetovali so škofu, naj opusti procesijo, ker vidi, da jo bo oviralo grdo vreme. A škof, poln zaupanja do Marije, kliče vernim: Le upanje imejmo trdno, vse se bo izvršilo! Med sprevodom se ustavi škof, vzame dragoceno svetinjo v roke in blagoslovi ljudstvo in polje, rekoč: »Da po zasluženji in na prošnjo blažene Device Marije dodeliš svojim vernim jasnega neba!« in množica odgovarja: »Prosimo Te, usliši nas!« Ko tretjič škof blagoslov daje s svetinjo, prodré blede solnce teman oblak in posije na svetinjo; Bog je skupne prošnje uslišal; od tistega dne niso več čez leto nalivi strašili revnega ljudstva, a letina seveda je bila zelo borna, ker je moča že poprej mnogo pridelkov pokončala. Lakota jela je zato mučiti reveže. Tu se posebno skaže škof usmiljenega Samarijana. On osnuje družbo plemenitih, meščanov in duhovnov, ki naj delé lačnim živeža; on sam vsak dan ob treh popoldne deli živeža revežem, ki so se od blizo in daleč zbirali pred njegovo palačo; za vsacega ima drobtino, za vsacega pa tudi prijazno besedo. In škofa v sredi med reveži, ki jim hrano deli vsak dan, tega še sedaj Peružijanci ne morejo pozabiti, pa tudi Bog, revežem oče, tega ni pozabil!

4. Slovelo je Peccijevo ime po škofiji, pa tudi v Rimu so poznali njegove zasluge. Koncu l. 1853. ga pokliče papež v Rim in ga 19. decembra imenuje za svojega kardinala. Dne 5. febr. je bil Pecci kardinal vmeščen na cerkev »San Crisogono«. Dne 12. februarja 1854 je bil hud potres, ki je napravil veliko škode tudi v Peružiji, in kardinal, zvedši to nesrečo, hiti domu in si prepové slovesni sprejem ter vse v to namenjene denarje ukaže po potresu zadetim razdeliti; dasi pa je kardinal prepovedal vse slovesnosti, vendar ni mogel zabraniti ljudstvu, ki se je v obilnih množicah zbralo pred mestom in pozdravljalo novega kardinala, svojega škofa. — L. 1857. mu pošlje Pij IX. dragocen, zlat kelih za prvostolno cerkev in kmalu potem imajo Peružijanci srečo, papeža samega imeti v svoji sredi.

Tako so tekla vesela in žalostna leta Pecciju v Peružiji; njega ni prevzela sreča, pa tudi nesreča ga ni potrla, ker se je vedno oziral le na pomoč od zgorej. Z apostolsko gorečnostjo je opravljal svojo imenitno službo in na ves svet pozabivši, živel je vesel med svojimi in za svoje, tembolj, ker je videl, da ni zastonj njegov trud. Toda hude..poskušnje so bile še namenjene kardinalu v Peružiji; pa kakor se zlato v ognju poskusi, tako se je pokazala duša Peccijeva ob času bridkosti čista kakor zlato.

4. Novi boji.

1. Prišlo je leto 1859. Kdo se ga ne spominja tudi pri nas? Vsaj že otrokom odsluženi vojaki ravno iz teh časov pripove-

dujejo toliko zanimivega od krvavih vojsk po Laškem. Napoleon III. in Viktor Emanuel sta se domenila, da skupno izženeta Avstrijance iz Laškega. Od dveh strani zajeti, morali so se Avstrijanci umakniti iz papeževih dežel, posebno vsled nesrečne bitke pri Magenti. Komaj pa naše čete odidejo, že se na vseh krajih dvigajo uporniki proti papeževi vladi; tudi v Peružiji prevladajo uporniki in postavijo začasno vlado, ki se je posebno skazovala v sovraštvu do papeža, škofa in do cerkve. Žalosten mora škof gledati, kako zaničujejo njegovi podložni cerkvenega poglavarja, kterega so pred kratkim pozdravljali in proslavljali za svojega kralja; gledati mora, kako se vničuje sad njegovega mnogoletnega in trudapolnega delovanja. Prihiteli so hitro vojaki papeževi pred Peružijo, da ukrotijo upornike. V začetku poskusi vodja z lepo pridobiti Peružijance; a poslanec nič ne opravi pri razdivjani druhali. »Do zadnje kaplje hočemo svojo kri preliti za vsojo prostost«, tako kričé, oborožujejo se, da bi papeževim zabranili vohod v mesto. Toda po krvavem boji se morajo premagani Peružijanci udati in mesto je bilo zopet papeževo. Žalibog, da je bilo papeževo le mesto, srca prebivalcev pa so bila napolnjena s strupom upornih misli, s sovraštvom do postavne vlade papeževe. Zato izda škof 12. februvarija pastirsk list, v katerem govori, kak pomen da ima posvetna oblast papeževa. Ta list je zelo zanimiv tudi za naše čase, zato podam iz njega nekaj besed: »Enajst sto let je že stara pravica papežev, ki jo imajo do svoje države; kdor se torej drzne tū kaj spremeniti, je roparju enak, ki si s silo prilastuje tuje posestvo . . . Kdor le količkaj zna misliti in pozna tudi zgodovino, vedel bo, v kako tesni zvezi da je svetna in duhovna oblast papeževa. Koliko težav ima papež trpeti, ako ni prost v svojem mestu. Spomnim vas le na Pija VI. in VII., ki sta morala bežati in sta bila v ječi zaprta, ker so se drugi vtikali v lastnino sv. Petra . . . Da je posvetna oblast papežu res potrebna, dokazujejo najbolj sovražniki njegovi, ker mu jo hočejo z vso silo vzeti. Ako odstranimo posvetno papeževo oblast, piše Mazzini l. 1850, potem nam ne bo težko otresti ljudi tudi od duhovne oblasti papeževe.« Tako po priliki dokazuje škof svojim vernim, da je oblast papeževa pri njih postavna in da se ji nikdo ne sme upirati brez greha.

2. Med tem je dobil v Villafranki, kjer so mir sklenili, Viktor Emanuel Lombardijo, Garibaldi pa je zanj osvojil Sicilijsko kraljestvo in tako je papeževim deželam od severa in od juga grozil najhujši sovražnik — zemlje lačni Sardinec!

Že 11. avgusta izda Viktor Emanuel razglas, da ima namen zasesti Umbrijo, in njeno glavno mesto Peružijo; to pa bode storil, češ, »da vredi žalostne razmere v teh zapuščenih pokrajinah, da prebivalcem dodeli prostost«. S temi lažnjivimi izgovori se opravičuje in še tisti dan prestopi mejo in 14. septembra so že

Sardinci stali pred Peružijo. Urno stopajo v mesto in se pripravljajo, da si osvojé tudi grad, kamor se je skrila posadka papeževa, da vsaj grad obrani. Švicarji so se sicer dobro držali, a brez najpotrebnejšega se niso mogli dolgo braniti. Sardinci so se zelo surovo vedli v Peružiji, celo pred škofovo palačo so pridrli in začeli razbijati na zaprta vrata. Brat škofov, profesor Pecci, videč nevarnost, gre, odpre vrata, da bi se mirno dogovoril z vojaki; a skoro bi bil moral plačati svoj pogum s smrtjo. Vojak namreč hoče ga zabosti s sulico, kar pa drug vojak zabrani. Škof se pritoži, da tako brezozirno gospodarijo v njegovi hiši in se poda v bolj oddaljeno misijonsko hišo; posebno je vžalilo škofa, ko zve, da hočejo nekega župnika vsmrtniti. Ko namreč vojaki Sardinci korakajo memo stolne cerkve, zadene kroglja nekega majorja in vojaki trdijo, da je priletela kroglja iz zakristije; precej zgrabijo župnika in ga obsodijo na smrt. Škof hiti, pojasnuje, da je to miren, boječ mož, ki gotovo tega ni storil, toda vse nič ni pomagalo; drugi dan so ga na trgu pred gradom vstrelili.

Tako grozovito so začeli Sardinci gospodariti v Peružiji; s silo so se polastili mesta, s silo so ga hoteli tudi obdržati. Sedaj nastopijo za škofa popolno nove razmere. Poprej papežev podložnik, je sedaj pod oblastjo Sardinčevo. Precej v začetku mora bitko čutiti, da se je vse spremenilo. Celo kopo postav so izdali novi vladarji, s katerimi so popolno prezirali pravice katoliške cerkve; poprejšnje uradnike odstavijo ter jih namestijo s takimi, ki so si »pridobili zaslug za domovino«; dominikanom ukažejo, da morajo v 24 urah zapustiti samostan; po stanovanjih duhovnov stikajo vojaki in najmanjši sum je dovolj, da zapirajo duhovne v ječo. Škof o tem sporoči papežu, rekoč: »O kako grenka žalost mi polni srce, ko gledam, kako satan oblastno gospoduje, cerkev pa, namestnica Kristusova, tepta se z nogami! Komaj so Savojsci nastopili vladu, napovedali so cerkvi boj in vse njene pravice že ležijo pod posvetno samovoljo novih vladarjev . . .«

Toda tudi doma Pecci ni molčal, ampak je v družbi s soslednimi škofi slovesno oporekal zoper krivice, ki so se pod novo vladu godile katoliški cerkvi, ker je hotela, da bi cerkev bila državi sužnja. A dosegli niso škofje ničesar; zaničevalno jim vlada odgovori, da so njih besede neresnične, ker nova vlada ima ravno namen braniti in pospeševati edino pravo katoliško cerkev. Pa mi lahko razumemo te besede, ker vemo, da volk obleče tudi ovčjo obleko, kadar mu to bolj kaže. — Peccija vse to ni oviralo; kakor poprej, tako tudi poslej nevstrašeno spolnuje svojo apostolsko službo, dasi ga vsled tega tudi tožijo, da nemir dela in spodkopuje red v deželi. Ker odstavi tri duhovne, ki so podpisali spomenico nesrečnega Passaglia, ki je trdil, da papež ne potrebuje posvetne oblasti, tedaj ga pozovejo pred sodbo, da bi

se zagovarjal. Toda škof v tem oziru ni poznal druge gosposke, kakor rimskega papeža. Zato se ne zmeni za povabilo ter ostane doma; a nova vlada si ne upa primorati ga, da bi prišel, ker vidi, kako so meščani, celo liberalni, nejevoljni, da vlada kaj tacega tirja od škofa. Kajti škof je s svojim apostolskim obnašanjem prisilil novo gosposko, da ga je spoštovala kot nevstrašenega značajnega moža, ki je bil res pastir in ne najemnik, ki ni gledal, kje mu grozi nevarnost, ampak samo, kje bi se oglasil za svojo čedo in skrbel za njen blagor. In res se je škof gotovo vselej oglasil, kadarkoli je nova vlada izdala kako postavo, ki je bila krivična za katoliško cerkev. Miru, kterege si je želel, da bi vspešneje deloval, ni dosegel, pa tudi boja se ni vstrašil, da bi otel, kar se da oteti.

3. Kmalu po svojem prihodu je uvedla nova vlada v Umbriji civilni zakon, postavo, vsled ktere je zakon veljaven, ako ga poročenca skleneta vpričo svetne gosposke in ni potreba zanj cerkvenega dovoljenja. Vsakdo vé, da je s tem katoliška cerkev zadeta v srce, ker tako se ji odteguje in umika družinska zveza, ki je temelj pravemu katoliškemu življenju. Kardinal se zato hitro pritoži pri vladi, a za pritožbo njegovo se niso zmenili, marveč začeli novi zakon izvrševati pri podložnih; precej zato podučili svoje duhovne, kako se jim je vesti nasproti novim postavam. V zvezi s sosednimi škofi izda kardinal krasno spomenico, v kateri temeljito pretresa postavo o civilnem zakonu in pojasnuje, kako da nasprotujejo določila v tej postavi naukom katoliške cerkve in kako slabe nasledke da bo postava imela ne le za cerkev, ampak prav posebno tudi za državo.

Te spomenice pa si kardinal ni upal razposlati škofom in svojim duhovnom in podložnim po pošti, ker se je bal, da bi jo gosposka ne zaplenila. Zato si je moral preskrbeti zanesljivih poslancev, da bi jo raznesli na vse strani. Na takem potu se je nekemu župniku, Romittelli-ju, godilo prav neprijetno. Napravljen kakor posveten gospod se poda 11. julija zjutraj na pot v Spoleto; v svojem zaboju ima skritih mnogo iztisov omenjene spomenice. Pri mestnih vratih pa orožniki ustavijo voz in ukažejo, da se mora roba popotnikov vsa preiskati. Kaj to pomeni? si misli Romitelli; ali je vlada zvedela za škofovo namero ali kaj? Bil je v veliki zadregi celo uro. A strah je bil prazen, ker zvedel je, da ni njemu veljala preiskava, ampak tatu, ki je v Florencu ukradel nekaj dragocene zlatnine. Res so dobili v nekem zaboju ukradene reči in takoj so nehali iskati; župniku pa je srce mirneje bilo, ko vidi, da njegove robe niso preiskovali.

To pismo kardinalovo pa ni imelo nobenega vspeha; vlada je strogo izvrševala novo postavo. Kardinal sklene naravnost obrniti se do kralja. Kakor apostoli, ki so Boga bolj poslušali, kakor ljudi, tako tudi Pecci nevstrašeno kralju pojasnuje velike

krivice, ktere dela nova postava katoliški cerkvi, in na koncu pravi: »Veličanstvo, bodite pravični katoliški cerkvi, ki je edino prava, pri nas edina postavno potrjena vera; dovolite, da se zopet prosto sklepajo krščanski zakoni, dajte nazaj zakonu vzvišeni, nadnatorni značaj! Odpravite izjemno postavo, ki obtežuje vest Vašim podložnim, ki grozi nevarnost ne le vernemu in nrvnemu življenju, ampak tudi družbinskemu in državnemu blagostanju! . . . .« S tem pismom pošlje kardinal duhovna — poslanca v Florenco, da bi je izročil kralju; toda zastonj se trudi pri uradih dobiti dovoljenje, da bi ga kralj sprejel. »Kaj mi je storiti?« vpraša pismeno kardinala. »Ako ne morete do kralja«, odgovori mu škof, »počakajte ga pri vratih, kadar se kam pelje in vrzite pismo v njegov voz!« Pa tudi to ni bilo več mogoče, ker se je med tem odpeljal kralj iz Florence. Zato kardinal svoje pismo objavi po časnikih. — Tako se je Pecci z apostolsko srčnostjo boril za cerkvene pravice, seveda se je prizadeval zastonj, ker civilni zakon je bil kmalu veljaven za vso Italijo. Sedaj lože razumemo, zakaj da je Pecci kmalu, ko je postal papež, izdal okrožnico, v kateri govori o zakonu; sam je kakor škof skusil, koliko škode da napravijo cerkvi in državi civilni zakoni, zato tudi poglavar cerkve ni mogel molčé gledati razvalin, ki jih napravljajo po širnem svetu v različnih državah veljavni civilni zakoni.

4. Drugo veliko krivico storila je nova vlada cerkvi s tem, da je odpravila samostane. Postava od dne 11. decembra 1860 je velela, da se morajo iz vseh samostanov izseliti redovniki; časa zato imajo dva meseca; le nekaj samostanov ni zadela ta trda postava, redovniki namreč, ki so oskrbljevali bolnike, smeli so večinoma ostati v samostanih. Kardinala je ta ukaz silno bolel, ker je videl, koliko bo sedaj otrok brez nauka, koliko revežev brez skorje kruha, koliko župnij brez pastirjev, ko bodo odpravljeni samostani; toda vsi poskusi, da bi se odstranila nova postava, so bili zastonj. Da bi spolnil svojo dolžnost, je olajšal kolikor moč težko stanje izpodenim redovnikom, jim preskrbel primernih stanovanj in pripravnega dela. — Vlada pa je porabila izpraznene samostane za vojašnice, skladišča in druge potrebe; knjižnice in podobe pa je izročila oskrbniku vseučiliščnemu. Duhovnom je naložila poseben davek in od cerkvenega premoženja treba je bilo dajati skoro tretjino za vsakoletni prinos (annuo concorso). Pa to vse še ni zadostovalo; tudi lepo vrejeno semenišče je vlado bôdlo v oči, tudi to so mu hoteli vzeti. »Dobro, pravi škof, le po njem! Saj bogoslovce lahko spravim v svojo hišo; zame je prostora kmalu dovolj.« In res so se preselili bogoslovci v škofovsko palačo, kjer jih je kardinal gostoljubno hranil in kakor oče rad bival med svojimi sinovi. Pozneje se vendar posreči škofu, da dobi zopet semenišče v svojo oblast, toda njegova posestva je med tem vlada prodala, dohodke pa

znižala za celo tretjino, vse iz tega namena, da se zmanjša število duhovnov. Vlada je tudi izdala ukaz, da nikdo ni oproščen vojaške službe, torej tudi bogoslovci niso prosti, le na 20.000 prebivalcev sme škof po enega bogoslovca oprostiti, tako se je glasila vojaška postava poostrena l. 1864. Zopet se zberó škofje v posvetovanje in v njih imenu napravi kardinal Pecci spomenico na kralja, v kateri pojasnuje, kako krivična je postava, ki tudi bogoslovcev ne oproščuje vojaške službe. V tem pismu pravi kardinal: »Veličanstvo! Postava dovoljuje, da sme oče oprostiti svojega sina, ki ga potrebuje za svoje delo; vdovi se pusti njen edinec: vse to je prav. Toda za one sinove, ktere je odbral nebeški Oče v svojo službo, nima postava nobene lepe besede in mati katoliška cerkev zastonj prosi oproščenja za svoje. Postava skrbi, da ne poginejo posamezne družine: za cerkev pa, ki daje družinam stalno podlago, ne zmeni se nikdo. Torej v državi, v kateri se toliko govori o prostosti, si človek še svojega stanu ne sme prosto izbirati! — Veličanstvo! Največa dobrotá vsakemu narodu je, da je nraven; to pa mu daje le vera; ako pa ne bo oznanovalec vere, kdo se bo vojskoval proti nenravnosti?!« . . . Za nekaj let so te besede izdale; toda 1869. l. so izdali postavo, ki ni bogoslovcem gledé vojaštva dovolila nobenih olajšav.

5. Sardinci so neradi gledali, kako so duhovni in škofi zvesto vdani rimskemu papežu, kako mu pogosto sporočajo svoje razmere in pri njem iščejo svéta in pomoči. Zato vlada vvede placetum regium, ki določuje, da papež ne sme objaviti nobenega razglasa, nobenega pisma brez vladnega dovoljenja in da ukazi škofovi niso veljavni, dokler jih ne potrdi posvetna gosposka. Divide et impera! Loči, razdvoji in potem gospoduj! tako je mislila in delala nova vlada; za škofo in župnike je le take potrjevala, o katerih je vedela, da ji ne bodo prav nič hodili v škodo, da bodo bolj državni, kakor cerkveni služabniki. Učila je duhovne, da naj se vera nič ne vtika v politične in svetne zadeve, da naj lepo skrbi za dušni blagor kristjanov, vse drugo naj pa prepusti državi.

Tako je nova vlada ovirala katoliško cerkev v njenem delovanji, nasproti pa krivoverce podpirala, posebno protestante. Brezplačno jim je prepuščala samostanske prostore, da so v njih zbirali ljudi in jim razkladali svoje krive nauke in med nje širili krivoverske spise. — Volk se je klatil okoli čede in pastir naj bi molčal, naj bi ga ne odganjal? Ne, kardinal ni molčal: list je izdal za listom in vtrjeval svoje verne v katoliški veri, govoril, kako je vzvišena in lepa katoliška cerkev, kaka čast za vsacega je, da je katoličan. Da bi lože zabranil razširjanje krivoverskih spisov, vstanovi nekaj časnikov, ki zagovarjajo nauke katoliške cerkve in ljudi podučujejo o času primernih vprašanjih.

S tem sem le v poglavitnih potezah narisal težave, s katerimi se je imel boriti kardinal v svoji škofiji, ko je tam gospodaril Sardinec. V tem smislu piše škof sv. Očetu v nekem poročilu do rimske stolice sledeče besede: »Zdi se mi, da sem prišel v popolno novo škofijo, ker vse poprej veljavno so sedaj razveljavili in podoben sem krmarju, ki vodi svojo ladijo valovom in vetru nasproti, ker posvetna oblast ni le odtegnila cerkvi vse svoje pomoči, ampak jo ovira, kjer je le mogoče.« Tako se kardinal po pravici pritožuje. Odpravila je vlada redove, pograbila cerkveno premoženje in duhovnom odločila dohodke, ki jim ne dajo ne živeti, ne umreti; izginile so dobrodельne naprave, ki so revežem preskrbljevale potrebnega živeža, dajale zapuščeni mladini lepih naukov; in kar je bilo najhujše: izgubljenih je bilo toliko neumrljivih duš. Tolažiti pa se je smel kardinal, da je ohranil, kolikor mu je bilo mogoče obvarovati v novih razmerah. Duhovni so mu ostali z večine zvesti, semenišče je pridobil nazaj, ljudstvo mu je bilo vdano v ogromni večini in celó nasprotniki so bili prisiljeni spoštovati vnetega, učenega, zares apostolskega škofa!

Svojo obširno vednost je kazal kardinal Pecci posebno na cerkvenem zboru vatikanskem l. 1870, kjer se je posebno odlikoval s temeljitimi razpravami o papeževi nezmotljivosti. Lep je tudi pastirski list, ki ga je pisal svojim vernim, ko so razglasili papeževost nezmotljivost. Pojasnuje jim, da ta resnica ni nova, da so kristjani vedno tako mislili, le naznanila se je sedaj bolj natanko. — Ko zbor preneha, vrne se kmalu med svojo čedo. Iznenaden zve, da so 20. sept. 1870 vdrli Savojski tudi v Rim in vzeli v last prvostolno mesto sv. Petra, da je postal papež jetnik v svojem lastnem mestu. — Od sedaj živi med svojimi bolj v miru; tū želi tudi skleniti svoje življenje. Svojemu bratu pošlje namreč l. 1877 v spomin svoj životopis, spisane v verzih, misleč, da tem vrsticam o njegovem življenju bo treba le še pridjati, kdaj da je umrl in kam so ga pokopali. — In vendar je bila volja božja, da zvezda, ki je do sedaj tako mило-prijazno obsevala škofijo Peružijsko, zažari kmalu v polni svetlobi, kakor luč na nebu, vsemu svetu.

IV. Kamornik rimske cerkve.

1. Pri papeževi stolici je najimenitniša služba kamornika rimske cerkve. Ta kamornik vreuje vse posvetne zadeve papeževе, imenovati se sme papežev denarni minister; on je načelnik sodišča v apostolski kamori, kancelar rimskega

vseučilišča. Posebno pa ima važna opravila kamornik rimske cerkve, kadar papež umrje, ker s tremi drugimi kardinali vodi do izvolitve novega papeža sv. Cerkev; njemu se izročé ključí papeževih soban, on potrjuje vsa določila rimske stolice; on preskrbi, da se hitro pripravi »konklave«, kjer se novi papež voli, on tudi nadzoruje, da se vrši vse postavno. Vsakdo sprevidi, da je služba kamornika rimske cerkve važnega pomena in na to vplivno mesto pokliče dne 21. septembra 1877, po smrti kardinala De Angelis, Pij IX. Peružijskega kardinala Peccija.

2. Kmalu dospe Pecci v Rim, da nastopi svojo novo službo. Dela je bilo mnogo silno težavnega. Ker je Pij IX. vidoma pešal od dne do dne, moral se je Pecci pripraviti, da vse potrebno preskrbi, ko bi se primerila papežu nagla smrt; zato se začne učiti apostolskih določil, ki govore o »konklavu« ter tri mesece porabi, da se ž njimi popolno seznaní. Pokazala je bližnja prihodnost, da je bilo to zelo potrebno. Pij IX. sam je čutil svoj konec in laška vlada se je pripravljala, da po smrti papeževi zasede Vatikan in zapre papeževe sobane; treba je torej bilo moža, da premore vse te težave in kakor nalašč zato je bil kardinal Pecci. On je vžival pri Piju IX. posebno zaupanje in je dobro poznal vse spletke, ki ste jih snovali laška in francoska vlada za priliko, ko odmrje Pij IX.

Dne 7. februarija 1878 res ugasne papež Pij IX., ki je 32 let modro in pogumno vodil katoliško cerkev. — Precej po smrti skliče kardinal Pecci vse kardinale v posvet, da se dogovori o pogrebu papeževem in o pripravah za konklave. Gledé konklava je bilo treba določiti, ali bodo kardinale volili papeža v Rimu ali v kakem drugem mestu, ker se je namreč bilo bati, da bi laška vlada ne ovirala proste volitve. Ker pa je laška vlada zatrdila državam, da se bo volitev vršila popolno prosto, odločili so se kardinale, da ostanejo v Rimu. Tako so se deseti dan po Pijevi smrti zbrali kardinale v konklave, da ranjkemu izvolijo naslednika; vse za to potrebno je oskrbel kamornik rimske cerkve, kardinal Pecci.

3. Kdo bo Pijev naslednik? tako se je povpraševal ves svet. Največkrat so imenovali Peccijevo ime in vsi, ki so Peccija poznali, so trdili, da bi Pij IX. ne mogel dobiti vrednejšega naslednika; le Pecciju se je skoraj nemogoče zdelo, da bi njega volili za papeža. Res se je precej pri prvem glasovanju videlo, da bo najbrže izvoljen Pecci, ker je dobil največ glasov. Pecci se prestraši, ko tolikrat sliši svoje ime, zato gre h kardinalu Biliu ter ga prosi, naj nikar ne dela za njegovo izvolitev. »Bojim se, pravi, da se bote zmotili, ako mene izvolite. Hvalijo me, da sem učen mož: ali jaz vem, da nisem; govoré, da imam za papeža potrebne lastnosti: jaz vem, da jih nimam; prosim, imejte

to pred očmi in potem ne bote silili starčka blizo 70 let, da bi prevzel težko bremé papeževе službe!»

Tako napoči zadnji dan volitve, o katerem se je vedelo, da bo gotovo dovršena; zato so še tisti večer priredili v papeževih sobanah stanovanje za novega papeža. Pecci pa je imel ravno nad temi sobami svoje stanovanje. Ker so celo noč delavci pripravljali stanovanje, so vedno ropotali, hodili in Pecci ni mogel oči zatisniti; zato vstane, vzame nekaj postelje seboj in gre v drugo sobo in si tam na tleh priredi posteljo in na tleh prespi tisto noč — on, ktereга je drugi dan ves svet pozdravljal in poslavljajl novega namestnika Kristusovega!

Drugi dan se zopet zberó v posvet in kmalu je bilo izmed 61 glasov 44 za Peccija, torej več nego zadosti. Kardinal Donnet, ki je imel sedež zraven Peccija, pripoveduje, kako se je začel Pecci tresti, ko se je vedno ponavljalo njegovo ime; naenkrat obledí, pero mu pade iz rok in jokati začne kakor otrok. »Pogum, Pecci, pogum velja, saj se ne odločuje za vas, marveč za katoliško cerkev!« tako so ga osrčevali sosednji kardinali.

Ko se volitev naznani, takoj pristopijo trije najstarejši kardinali pred Peccija ter ga vprašajo, ali sprejme volitev. Pecci, ki se je vselej v svojem življenji klanjal previdnosti božji, tudi zdaj spozna voljo božjo, da se naj vda želji kardinalov in da naj sprejme izvolitev. »Nisem vreden, pravi, da bi prevzel to službo, toda pokoren svetemu zboru spoznam, da me po Vaših glasovih Bog kliče!« Takoj se pred Peccijem sklonijo kardinali in pozdravljajo novega papeža.

Na to vpraša kardinal in dekan novega papeža, katero ime si hoče kot namestnik Kristusov izvoliti? Ker je imel Pecci, kakor nam znano, posebno spoštovanje do papeža Leona XII., zato so kardinali že skoro vedeli, da si bo Pecci izvolil Leonovo ime — **Leon XIII.**, papež!

Papeža imamo, Leona XIII.: ta glas se je razširil, kakor blisk, še tisti dan po vesoljnem svetu, in svet je imenoval to volitev srečno, in da je bila res srečna, to nam priča delovanje Peccijevo na stolici sv. Petra, katero si hočemo ob kratkem ogledati v prihodnjem poglavji. Ob kratkem zato, ker bi cele »Drobtinice« ne zadostovale, da bi dostojno opisal vse zasluge Leona XIII. za katoliško cerkev, pa tudi zato, ker je katoliškim kristijanom več ali manj znano njegovo delovanje; vsaj ga ni skoro tako skritega kota v katoliški cerkvi, kamor bi že ne bila posijala luč na nebu — žareča v Leonu XIII. na stolici sv. Petra!

V. Leon XIII. — papež.

Bog pokliče v stari zavezi Jeremija za svojega preroka. Tedaj se jame Jeremija izgovarjati, da ni sposoben za tako imenitno službo: »In sem rekel: A, a, a, Gospod Bog! glej, ne znam govoriti, ker otrok sem jaz. In Gospod mi je rekel: Nikar ne reci: Otrok sem; ker pojdeš, kamorkoli te bom poslal in boš vse govoril, karkoli ti bom zapovedal! — Nikar se jih ne boj, ker jaz sem s teboj, da te rešim, pravi Gospod . . . Glej svoje besede položim v tvoja usta; glej postavim te danes čez narode in kraljestva, da ruješ in podiraš, razdevaš in razmetuješ, zidaš in sadiš . . . Ti tedaj opaši svoja ledja in vzdigni se, ter govori jim vse, kar ti jaz zapovem. Ne boj se jih . . . Bojevali se bodo sicer zoper tebe, pa premagali te ne bodo, ker sem jaz s teboj, govori Gospod, da te rešim.« (Jer. 1. 6—10. 17. 19.) In Jeremija je postal prerok in Bog je vodil njegova dela. — Kakor tedaj Jeremiji preroku, tako se je tudi po smrti Pijeve pri papeževi volitvi godilo Pecciju, ko so ga kardinali izvolili za namestnika Kristusovega na zemlji. Tudi on si je bil svest svoje slabosti, zato se je branil težkega bremena, zato je prosil kardinale, da naj sposobnejšega izvolijo za to imenitno službo: a ker je po glasovih kardinalov spoznal božji glas, tedaj vdan je v voljo božjo sprejel prečastno, pa tudi silno težavno službo, da postavljen narodom in kraljestvom ruje in podira, razdeva in razmetuje kraljestvo satanovo, zida pa in sadi vinograd Gospodov.

Dne 3. marca 1878 je bil Leon XIII. slovesno kronan. Lepi so obredi pri papeževem kronanji, a obširno popisovati mi jih ni mogoče zaradi preobilnega gradiva; omenim le nekaj malega. Na dragoceni nosilnici nesejo izvoljenca v slovesnem sprevedu na prestol papežev; kakor poslanec božji lesketá se papež v kraljevem blišču, a pred njim zažiga duhovnik povesimo prediva, rekoč: »Sveti Oče, tako mine slava tega sveta!« Trikrat zažge predivo in trikrat ponovi te besede. Po sv. maši, ki sledi tem obredom, vršilo se je kronanje Leona XIII. Kardinal Di Pietro moli najprej molitev, rekoč: »Vsegamogočni, večni Bog, v tebi imajo duhovni in kralji svojo veljavo in moč, dodeli zato svojemu služabniku Leonu, našemu papežu, milost, da plodonosno vlada tvojo cerkev, da on, ki je po tvoji milosti postavljen in kronan za očeta kraljem in za vodnika vsem vernim, prav vlada po tvoji modri naredbi!« Nato postavi kardinal papežu tiaro na glavo, govoreč: »Sprejmi nase s tremi kronami okrašeno tiaro in ne pozabi, da si oče knezom in kraljem, poglavar zemeljskemu krogu, namestnik našega Odrešenika Jezusa Kristusa, kteremu bodi čast in slava na vekov veke!« — Po teh besedah se sklonijo

vsi pričujoči na zemljo, papež pa se dvigne s sedeža in prvič blagoslovi svoje verne s trojnim blagoslovom apostolskim. — S tem so končani krasni obredi, ki se vršé pri papeževem kronanji; Leon XIII. pa s tem dnevom nastopi svojo vlado na stolici sv. Petra.

Pred devet leti je nastopil Leon XIII. svojo vlado, torej v nevarnih in žalostnih časih. Zato je pa tudi njegova služba dvakrat težavna. »Žalosten razgled — piše papež v prvi okrožnici — odpira se nam pri nastopu naše vlade. Kamorkoli se ozremo po svetu, povsod zaničujejo in prezirajo najimunitnejše resnice; s tem izpodkopujejo tla, na katerih stoji človeška družba. Ljudje so drzni in nesramni ter nasprotujejo sleherni veljavi in oblasti. Raznovrstni prepiri, hudi razpori, krvavi boji zijajo nam nasproti. Človeštvo zaničuje zakone, ki branijo pravico in kroté človeške strasti. Pri ljudeh opazujemo neizmerno hrepenenje po posvetnem imetju in vživanji; mnogo pa jih pozabi na večnost, celó sami sebe moré, ako nimajo ali ne morejo vživati posvetnih sladnosti. Brezvestno gospodarijo z javnim premoženjem in vendar hočejo taki brezvestni sleparji, da bi jih svet hvalil kot dobrotnike in zagovornike domovine, prostosti in sploh vse pravice. Po poljudno pisanih knjižurah širijo se ti krivi nauki tudi med priprosto ljudstvo, kakor kužna bolezen. Od kod vse to? Od tod, ker zaničujejo veljavo sv. cerkve, ker so sovražniki spoznali, da najprej treba zatreti božjo in cerkveno veljavo, potem še le je mogoče vničiti državno in sploh človeško veljavo; od tod taki navali proti cerkvi, zato tako hité povsod trgat šolo od cerkve...

Ne naštevam vam tega, da bi množil vašo žalost, marveč da nam je jasna težavna in važna naloga, da v teh hudih časih po svojih močeh zagovarjamo in branimo resnico in pravico, ktero je cerkev vedno varovala. Greh je kriv, da je človeštvo odpadlo od Boga. Ločeni od Boga pa deró ljudje v časni in večni pogin. Torej nazaj k Bogu in povrneta se nam mir in sreča.»

Boljše slike o sedanji človeški družbi in njenem ravnanji si pač ne moremo želeti, kakor nam jo tù podaja sv. Oče; omenjene so tudi glavne napake ljudi, od kod da so in kje da se najde zdravilo zanje. In vse delovanje Leonovo ima ravno namen, zboljšati razmere v človeški družbi, odstraniti zlo, človeštvo priversti k Bogu, kjer bi mir našlo in srečno živeló. Za to se trudi sv. Oče skoro deset let neprenehoma pri učenih, pri državah, pri podložnih; za to on združen z verniki po vsem svetu goreče prosí Boga, ker vé, da vsak dober dar in vsako popolno darilo pride od zgoraj: od Očeta luči.

Da si vstvarimo jasno podobo o papeževem delovanju, pogledjmo kako deluje: 1. Leon XIII. — učenjak; 2. Leon XIII. — državnik; 3. Leon XIII. — oče katoliškega sveta; 4. Leon XIII. — prijatelj molitvi.

I. Leon XIII. — učenjak.

Gotovo ti je še pred očmi, dragi čitatelj, s kako skrbjo da so stariši Leonovi svojega sina vzgojevali, kako marno se je pozneje vedno sam trudil, da si nabere vednosti v vseh strokah človeškega znanja: modroslovje, zgodovina, cerkveno in svetno pravo, naravoslovje . . . : vse je zanimalo ukaželjnega mladeniča; povsod je hotel biti podučen, vse vednosti želel je imeti, da ž njimi pojasnuje in brani vednost vseh vednosti — sveto vero. In redko kdaj so se verski sovražniki bojevali tako očitno in nesramno, tako zavedno in vspešno, redko kdaj tako vstrajno in splošno, kakor v našem času, ko je Leon XIII. kakor namesnik božji dolžan dedino Kristusovo na zemlji, sv. vero braniti in razširjati. Splošna je tožba: vera peša, časi so slabi, povsod se širi nevera: po pravici tako tožijo verniki. — Najbolj razširjena pa je nevera med učenimi ljudmi ali takimi, ki mislijo, kdo vé kaj so in kaj znajo. Ti brezverni učenjaki so si pridobili skoro vse više šole, na katerih gospodarijo po svoji volji in tudi v srednjih in nizih šolah dobili so že veliko veljave in oblasti. Neverni ali vsaj maloverni, pa tudi očitni sovražniki vere vzgajajo mladino, od mladine pa je odvisna prihodnost. Od tod ona velika nevarnost, ki preti ravno iz viših šol najprej cerkvi, pa tudi državi. In znamenja ne varajo. Seme je jelo že kaliti, kažejo se žalostni sadovi brezverske vzgoje: mladina ne priznava ne božje, ne človeške veljave. Ni čuda! Skoro vse vede namreč se dandanes upirajo Bogu; kako bi torej dijaki ohranili spoštovanje do veljave, do ljudi, ako ga nimajo do Boga? — To je dobro čutil učen Leon XIII. in zato je v svojih okrožnicah skušal najprej odstraniti nevarni vpliv brezverske vednosti. Kako pa? S tem, da je pokazal učenim krščansko vedo. Kdor pazljivo razmišlja — pravi sv. Oče v okrožnici o sv. Tomažu Akvinskem, izdani 4. avgusta 1879 — žalostne današnje razmere in se vpraša, kaj je temu vzrok, spoznal bo, da vse hudo, ki nas tare in nam še grozi, ima svoj začetek in vir v krivih mislih in načelih, ktere učijo že dolgo časa učitelji po šolah. Po šoli pa se krivi nauki širijo med ljudi, ker šegetajo ušesa slabotnim ljudem. Človek namreč dela večidel, kar spozna po svoji pameti za pravo; če se torej pamet moti, napačna je tudi človekova volja. Sicer ne pripisujemo učenosti toliko moči, da bi odstranila in zatrla vse zmote, ker prva in pglavitna je pomoč božja. Vendar pa vednost, posebno modroslovna, kaže razumnemu človeku pot do prave vere in ga pripravlja za krščansko vero. Bog je namreč razodel mnogo resnic, ktere so celo paganski učenjaki spoznali s svojim umom: koliko bolj se smemo tega nadjati pri kristjanih, ktere je prerodila milost Gospodova! Pamet sama ti

najprej spričuje, da je Bog, vsemogočni stvarnik vstvaril svet in vse, kar je na njem; tudi mnogo družega človek spozna s svojo pametjo, a ne vsega: mnogo je namreč razodetih resnic, ki so in bodo ostale skrite človeškemu umu, treba torej priznati, da je um naš omejen, da se nam je treba voljno klanjati takim resnicam in jih verovati. Kdor se pri vsem svojem učenji in premišljevanji naslanja na veljavne razodete resnice, on nikdar s svojim razumom ne bo zašel na krivo pot, ker kjer in kadar bo zapazil zmoto, povsod in vselej bode vedel, da mu jo je treba pripisovati lastni slabosti. Tako so delali katoliški učenjaki vseh časov, tako tudi sv. Tomaž Akvinski, ki je stare svete učenike, kakor raztresene ude kakega telesa, zbral, njih nauke vredil in razširil, da se sme po vsi pravici imenovati opôra in dika katoliške cerkve. Bistrega in razumnega duha, zvestega spomina, čistega življenja, vnet edino le za resnico, ogreval je sv. Tomaž solncu enak svet z žarki svojih čednosti in z lučjo svojih naukov . . .

Kakor nekdaj, tako bi tudi dandanes po njegovem nauku, pri katerem se moramo seveda ozirati na napredek sedanjih ved, najlože razlagali in branili zdrave nauke katoliške cerkve proti raznovrstnim puhlim in brezverskim učenjakom . . . Dandanes govori svet, da hoče živeti v prostosti, pa hiti le v razuzdanost, vsaki veljavi in oblasti se skuša odtegniti, pa zapada pod oblast najhujši železni sili. V vsem tem bi dobivali pri angeljskem učniku zlatih resnic, ki kažejo stvari, kakoršne so v resnici.

Tako skrbi učeni Leon XIII., da bi se pravo modroslovje, ki je podlaga drugim vednostim, širilo in vtrjevalo med učenjaki. Pa tudi druge vednosti so mu pri srci, posebno zgodovina, katero tako silno kazé zgodovinarji v sedanjih časih, da lahko rečemo: dandanes zgodovine več ne pišejo, kakor je, marveč jo le sproti delajo, kakor jo uprav potrebujejo za svoje namene. Kako n. pr. so zgodovinarji ogrdili zgodovino papežev! Zato je sv. Oče precej prvo leto svoje vlade 9. septembra 1878 določil nov red za preimenitno vatikansko knjižnico in imenoval novega knjižničarjevega namestnika. — 18. avgusta 1883 razglasi papež okrožnico, v kateri dovoli, da smejo učenjaki izmed vseh narodov rabiti vatikansko knjižnico, da se zgodovina papežev pokaže v pravi luči; očita posebno Italijanom, ki so toliko dobrot prejemale od papežev, da se v svojih raziskovanjih raje naslanjajo na slabo podučene protestanske pisatelje, nego na zanesljive katoliške. — Tako skrbi Leon XIII. učenjak za pristno vednost, ki naj se namestu puhle in napačne širi po učenih stolicah.

Toda učenjaki niso le zadovoljni, da bi širili svoje krive nauke le po svojih šolah, tudi med priprosto ljudstvo jih širijo s knjigami in časopisi v prijazni in domači besedi. In žalibog, reči moramo, da je slabo časopisje dandanes na vrhuncu svoje

moči in slave; ravno to velja tudi o knjigah. Znano je, kako mogočno vplivajo dandanes na ljudi poljudno pisane knjige, posebno leposlovne; spisi po teh knjigah so pogosto ostrupljeni z nenravnimi, brezverskimi načeli, ktera zagovarjajo in širijo v lepi, vabljeni obliki nasprotniki kreposti in prave vednosti. Človeštvu najsveteje reči, kakor vera v Boga in v neumrjočnost, se brezbožno smešijo; samomor, poželjiva strast, vživanje, to vse se popisuje s tako živo besedo, kakor da bi bile to najbolj imenitne čednosti, po katerih je človeku hrepeneti. Tudi v tem oziru deluje Leon XIII. proti slabim knjigam in časopisom, ker pogosto škofom in vernim naroča, da naj izdajajo in kar le moč razširjajo dobre spise. — Velikodušno papež podpira učenjake, vabi jih na svoj dvor, odlikuje jih s tem, da jih kliče v kardinalski zbor . . : tako deluje Leon XIII. — učenjak in skrbi, da se iz Vatikana vedno lepše žari učenosti — luč na nebu!

2. Leon XIII. — državnik.

Raznovrstne so bile službe, ktere je opravljal Pecci v svojem življenji; previdnost božja je skrbela, da se je izuril v vseh zadevah duhovnih in telesnih, ker je imel nad vse biti postavljen kot papež. Znano nam je, koliko se je Pecci trudil tudi v svetnih, državnih službah v Beneventu, v Peružiji, v Bruselji kot nuncij papežev. Kako urno je vredil v Beneventu zanemarjeno deželo, kako modro skrbel v Peružiji za blagostanje podložnih in kako je pridno na dvoru belgijskem skrbel za blagor katoliški cerkvi v tej deželi! V teh službah si je pridobil mnogih državniških znanosti, ki so potrebne papežu — vladarju. Toda čudno! kar že stoletja ni bilo, to se je sedaj zgodilo: Pecci res postane papež, vladar brez lastne države, ker si je papeževe dežele po krivici prisvojil zemljelačni Piemontez.

V svoji deželi torej papež ne more razodevati svojih državniških vednosti, a kaže jih mnogo lepše med svetom sploh, kadar v svojih okrožnicah govori o državnih razmerah kot »oče knezom in kraljem in poglavar zemeljskemu krogu«. Papežem je sicer najprvo skrbeti za duhovni blagor narodov, a duševni in telesni blagor sta tako tesno združena, da ju ni moči ločiti. Zato pravi Leon XIII. v okrožnici ki se začinja z besedami: *Immortale dei*: Sveta cerkev, neumrljivo delo usmiljenega Boga, sicer po svoji naravi skrbi za blagor duš in srečno večnost; vendar bi tudi minljivim stvarjem ne mogla donášati obilnejšega blagoslova, ko bi bila edino le za časne potrebe odločena . . . In vendar pravijo: Cerkev je državi nasprotna, hodi ji v škodo; zato so vladarji vzeli državam versko podlago in verski značaj, cerkev potisnili so v kot med staro šaro, veljavne pravice so

zakopali in vstanovili novo pravo, kateremu velja vodilo: Moč je pravica. Kdor huje, tisti zmaguje! — Toda nasledki tej spremembi so žalostni: države postavljene na to podlago so poslopja zidana na pesek; vsak piš omaja zidovje in ako pridrvi vihar, razdrobi se vsa zgradba v prah.

Zato je Leon XIII. izdal ob groznem umoru ruskega cara okrožnico, v kateri pojasnuje, od kod taki žalostni pojavi, in za-trjuje, da države brez Boga ne morejo biti srečne. »Vsa Evropa — pravi sv. Oče — zgrozila se je nedavno nad strašnim umorom najmogočnejega cara, in ko se svet še trese, se zavrženi ljudje ne bojé tudi zoper druge vladarje razglašati očitnih strašil. Ta prenevarni stan družbinskega življenja nas napolnuje z veliko britkostjo, ker vidimo, da je življenje vladarjev, mir držav in sreča narodov ob enem v veliki nevarnosti. In vendar se nahaja v krščanski veri, v zapovedih in vzgledih Kristusa Gospoda ona čudovita moč, ki kaže gospodovalcem in podložnim njih dolžnosti, da v soglasi in edinosti brez nerodnega beganja izvršujejo skupne zadeve . . . Premnogi dandanes sledijo modroslovcem preteklega stoletja, ki trdijo, »da ima ljudstvo vso oblast v rokah, in da tisti, ki vladajo, to službo opravljajo le v imenu ljudstva; zato jim tudi lahko podložni vzamejo oblast, ako se jim poljubi«. Toda napačno je to mnenje, ker vsa oblast je od Boga, torej tudi posvetna. Zato bodo pa vladarji zanjo tudi odgovor dajali pri Bogu, podložni pa, kako so se jej klanjali. Na tem temelji se mora zidati sleherna oblast na svetu. Gotovo je: ko bi vladarji nikdar ne zlorabili svoje oblasti, tudi ljudstvo ne bi se želelo otresti teškega jarma . . . Pot, katero je ljudem nastopiti, da zopet vredé pravne razmere v družbinskem življenji, je jasna; nanjo treba stopiti in verno pa varno po njej hoditi. Edino katoliška cerkev hrani v sebi ono čudovito moč, od Boga ji po-deljeno, ki varuje oblastnike, da v hudo ne rabijo svoje moči in brani podložnim, da se svojevolsko in s silo ne skušajo upreti oblasti, ki je od Boga postavljena.«

Tako razjasnuje Leon XIII. edino pravo podlago za družbin-sko srečo narodov. Po vsem katoliškem svetu so verni pritrjevali tem modrim besedam sv. Očeta in celó razkolni car ruski je ukazal svojim duhovnom, da naj to znamenito pismo papeževo preberejo in razložé vsem podložnim.

In vse, kar je tû sv. Oče omenil le bolj mimogredé, vse to obširno, temeljito in jasno razpravlja v okrožnici dné 1. nov. 1885, govoreč o krščanskem državnem redu. Tako deluje splošno Leon XIII. — državnik; pa tudi v obravnavah s posameznimi državami kaže, kako vsestransko pozna razmere in potrebe po-jedinih držav in tem primerno tudi vrejuje svoje prizadevanje, da se zboljšajo javne razmere. V lepem soglasi živi sv. Oče z našim svetlim cesarjem. Avstrijci, kateri so mirili laske

upornike, ko je Pecci bil še škof v Peružiji, so mu še vedno pri srci in zato sv. Oče posebno vpliva na škofe, da bi ž njihovo pomočjo kmalu zopet dobili v Avstriji verske šolske postave, da se s tem zgradi Avstriji temelj za lepšo prihodnost. — Mogočni Rusiji se papež približuje ob vsaki priliki, kaže ji svojo očetovsko skrb in naklonjenost, da se lože poteguje za podložne katoličane in si pridobiva srca pravoslavnih. Kdo ne vé, kako laskavo govori sv. Oče o Rusih v okrožnici o sv. Cirilu in Metodu? Ozira se zato rad proti vzhodu, kakor je rekel Slovanom zbranim v Vatikanu, da bi ga spomin na preteklost razveselil in potrdil z veselim upanjem za prihodnost, ker kaže se, da je slovanski narod po božjem sklepu prihranjen za posebne namene.

Posebno pa razodeva papež svojo državniško modrost na Nemškem. Znano je, kako je bila stiskana katoliška cerkev na Nemškem prav do zadnjih časov: škofje so živeli v pregnanstvu, duhovni so zdihovali po ječah, semenišča so bila zaprta, samostani prazni; bolniki so zastonj hrepeneli po sv. popotnici, umirajočim ni bila v delež tolažba, ki jo deli katoliška cerkev —: kako bi katoličanov to ne peklo, kako bi to ne bolelo sv. Očeta, kateremu je Bog izročil v skrb vse katoliške kristijane? In s pomočjo kteržjo se je modremu Leonu posrečilo doseči po mnogih nezdodah s premnogim zatajevanjem, da se je vrnil mir nemškimi katoličanom, da imajo škofije zopet svoje pastirje, župnije svoje duhovne, deca svoje učitelje in umirajoči svoje tolažnike. Mogočni Bismarck, ki je rekel, »da ne gre nikdar v Kanoso«, da se ne bo nikoli uklonil papežu, on je premagan; mogočna železna sila se je uklonila vsemogočni krščanski ljubezni. — Francozom in Italijanom ponuja papež roko v spravo, pripravljen prijenjati jima v vsem, kar ni bistveno potrebno, le da se ne pogubi toliko neumrljivih duš pri brezverskem vladanji. — Tudi v daljno Turčijo odseva svit Leonove modrosti in ni še davno, ko je turški sultan poslal papežu za zlato mašo dragocen prstan, vreden nad 100 tisoč gld. ter rekel, kako ga veseli, da sv. Oče vé, da imajo kristjani pod Turkom ravno tiste pravice, kakor Turki sami. — Na sever, kjer vlada brezčutni Anglež, ozira se Leon pogosto, posebno k Irce, ki obupni vzdihujejo pod težkim jarmom angleških tlačiteljev. On opominja vlado, naj opusti krivice, ktere trpi že toliko stoletij uboga irska raja; Irce pa svari pred zločini, veleč jim: začetek svobode je, zdrževati se zločinov in po postavnem potu se boriti za svoje pravice. — Tudi čez morje v Ameriko sega Leonova skrb. Ker se tudi tam ruši državno življenje vsled nenaravnih razmer med delavci in bogatini, zato blagoslavlja »viteze dela«, ki skušajo delavcem po postavnem potu pridobiti človeških pravic in jih ob enem prav očetovsko opominja, da naj se varujejo zapeljivih sleparjev in vedno le delajo v družbi in z dovoljenjem svojih škofov.

Tako sv. Oče skuša povsod, da bi se zopet družbinskemu življenju postavila trdna podlaga, katero mu daje katoliška vera in življenje po veri, tako on »zida in sadi« v blagor človeštvu. Toda on tudi ruši in podira, razdeva in razmetuje, ker brez usmiljenja kaže svetu sovražnike veljavnega reda, socialiste, nihiliste itd., pojasnjuje njih zlobne nauke in peklenške nakane ter svari človeško družbo, naj ne posluša njih zapeljivih besed, katerih sad je grenak, kakor pelin. Kako se je stresel ves frama-sonski svet, ko je 20. aprila 1884 razglasil Leon okrožnico o prostozidarjih, kako je sikalo peklo zoper Rim, kako je grozilo vse judovsko časopisje vatikanskemu čuvaju, ki si upa na-sprotovati mogočnim milijonarjem, pred kterimi se celó vladarji tresejo!

Pa predaleč bi zašel, ko bi hotel še naštevati posamezno, kako da sv. Oče povsod razodeva svojo državniško modrost v prid katoliški cerkvi. Vsi katoličani in tudi drugoverci so v tem edini, da se že dolgo časa ni lesketala rimska stolica v tolikem blesku in v taki veljavi, kakor danes med nevernim svetom. Zatirana ljudstva kličejo sv. Očeta na pomoč, celó zatiralci se poganjajo pri njem, da bi njegovo besedo dobili za svoje delovanje, kar je seveda zastonj; ako se kralji ne morejo zediniti v kakem vprašanji, prosijo sv. Očeta, da razsodi zadevo, kakor se je nedavno zgodilo v prepiru zarad karolinskih otokov med Nemčijo in Španijo. Kaj čuda torej, da so tudi Italijani spoznali krivico, katero so storili rimski stolici, ker so jo oropali vseh dežel; ni čuda, da je devet desetih Italijanov za to, da se ta krivica po-ravnava, da se mir sklene s papežem. Morda Bog poplača še sivolasemu starčku — papežu njegov trud za vrejenje državnih razmer in dopusti, da še on prejme zopet v last dedino sv. Petra; to želimo prav iz srca Leonu XIII., najmodrejšemu državniku sedanjega časa.

3. Leon XIII. — oče katoliškega sveta.

Poglavitno skrb v svojem apostolskem delovanji pa seveda obrača papež Leon v to, da se širi in vtrjuje kraljestvo božje na zemlji; zato skrbi kot »gospodar zemeljskemu krogu«, kakor oče za ves katoliški svet in posebno za tiste, ki še sedé v temi in v smrtni senci, v neveri in krivoveri. Iz tega spoznamo, zakaj ima sv. Oče toliko skrb za misijone. Pri srci mu je »propaganda« v Rimu, to je: zavod, kjer se vzgajajo mladeniči od vseh narodov in se pripravljajo za misijonarje, da gredó med svoje oznanjat in vtrjevati sv. vero. Kar je laška vlada temu zavodu ugrabila mnogo dohodkov, od tedaj sv. Oče mnogo milih darov obračajo za to napravo. Kdo bi se torej čudil, ako bere koliko novih škofij in nadškofij da je že vstanovljenih po svetu za Leona XIII.? Le

malo naj omenim. Začnem v Avstriji. Tu je v Krakovem v Galiciji vstanovljena nova škofija, kjer je bil do sedaj samo vikarijat; v novi Avstriji: v Bosni in Hercegovini so vstanovljene štiri škofije z nadškofijsko stolico v Sarajevem. Nedavno potrdil je papež škofa za Črno goro. V Bukareštu je nadškofija namestu vikarijata. Na Škotskem je 6 novih škofij. Vesel naznanja l. 1879 sv. Oče, da je srečno odstranil razkol med Armenci, katerim je vstanovil redno cerkveno vlado. Na Portugalskem vredí in meje odloči na novo posameznim škofijam. Na Angleškem vstanovi novo škofijo v Portsmouth-u. In v daljni Ameriki so nove škofije: Nebraska, Montana, Montevideo, Tabacco, Kolima. Na Kitajskem med Mongolci, v sprednji Indiji: povsod se je vstanovila redna cerkvena vlada itd. itd. Ni ga tako oddaljenega, tako skritega kraja po vseh delih sveta, kamor bi ne segala očetovska skrb Leonova; ni ga naroda, kterega bi on ne nosil v svojem srci, kteremu bi ne pokazal svoje očetovske ljubezni, kader-koli se mu zato ponudi prilika; v dokaz temu spomnimo se samo naklonjenosti, katero skazuje sv. Oče Slovanom!

Toda sv. Oče ne razširja le sv. vere med nejeverniki in krivoverci, njemu je tudi v skrbi, da se prav posebno med katoliškimi kristijani vtrjuje sveta vera in da se med njimi vedno lepše razcveta življenje po veri. Zato priporoča škofom, da naj skrbijo za temeljito izobražene in pobožne duhovne, ki naj kakor sol zemlje gnjilobo odstranjujejo in kakor luč sveta razsvetljujejo in ogrevajo slaboverni svet. Kristijanom pojasnjuje, da je zakon zakrament, svet in nerazvezljiv, zdrava podlaga rednemu družinskemu življenju; posebno je papežu ljuba krščanska mladina, kateri priporoča dobre, verske šole. — Sploh ni je potrebe v katoliški cerkvi, za katero bi Leon v svojem vladanji ne bil poskrbel. Iz vsega tega lahko razvidimo, da sv. Oče ne moli zastoj: Posvečeno bodi tvoje ime! Pridi k nam tvoje kraljestvo. Oprt na božjo pomoč dela zato z vsemi svojimi silami Leon XIII. — skrbni oče katoliškega sveta!

4. Leon XIII. — prijatelj molitvi.

Rojen od bogaboječih starišev je Pecci še majhen deček rad molil s svojo materjo pred altarjem Matere božje v domači grajski kapeli; z naročilom, da naj vsikdar rad lepo moli, izročé ga stariši pobožnim učiteljem, ki so ga imeli vedno pred očmi med šolskim letom, pa tudi v počitnicah; njega niso motili hudobni tovariši; slabi vzgledi bili so mu v samostanu prikriti, zato je rasel angeljsko nedolžen in v molitvi se je razveseljeval z Bogom. Ko stopi v duhovski stan, podvoji svoje pobožnosti, in ko ga v škofa posveté, ohrani svoje pobožne vsakdanje navade, dasi mu jih obtežujejo službena opravila. Ni čuda, da tudi kot papež

ostane zvest prijatelj molitvi. »Exsurge Domine, adjuva nos!« »Dvigni se Gospod in bodi nam pomočnik!« tako pravijo, je vzdihnil, ko je solzeč se spoznal, da Bog njega hoče imeti papeža, ko je s strahom rekel, da sprejme nadpastirsko službo. Sv. Oče vsak dan kake pol ure premišljuje pred sv. mašo, in toliko časa se tudi zahvaljuje po sv. maši; v svoji kapeli obiskuje vsak dan Jezusa v presv. R. Telesu; vsak teden se spoveduje; vsak mesec si izvoli en dan, kterege posebno posveti molitvi in drugim pobožnim vajam; prav posebno rad premišljuje trpljenje Gospodovo; Marijo še vedno po otročje časti in se rad priporoča sv. Frančišku Asiškemu. Ves dan je posvečen molitvi in delu, in ponoč v noč so še razsvetljena okna njegovega stanovanja.

Ako imamo to pred očmi, ne bo se nam čudno zdelo, kako da Leon XIII. deluje s tolikim vspehom za katoliško cerkev, da njegova goreča molitev kakor rosa daje neko čudodelno moč vsem njegovim delom. — Toda ko bi tudi nič ne vedeli, kako sv. Oče živi sam za-se, spoznali bi ga prijatelja molitvi iz njegovih opominov, s katerimi tako pogosto spodbuja kristijane, da naj goreče in stanovitno molijo. Zato je v devet letih svoje vlade oznanil katoliškemu svetu trikrat sv. leto; najprej l. 1879, kmalu ko je nastopil vlado, da bi Bog blagoslovil njegovo delovanje; potem l. 1881. posebno iz tega namena, da bi se rimski stolici prikrajšale hude stiske, in slednjič l. 1886, zato da bi svet zopet očitno se vrnil k Bogu, posebno da bi države poprijele se verskih postav. Vprašam: kako bi bilo mogoče, da bi vse molitve v sv. letu, vse pobožnosti, obhajila . . . ne prodrla oblakov in ne dosegla pri Bogu milosti, katerih smo posebno v teh sv. letih prosili? — Posebno sv. Oče vernim priporoča molitev sv. rožnega venca. 1. septembra 1883 priporoči to molitev v posebni okrožnici; 30. avgusta 1884, določi, da se v mesecu oktobru moli vsak dan v cerkvi sv. rožni venec; 20. avgusta 1885 ukaže, naj se ta pobožnost opravlja redno vsako leto toliko časa, dokler se stiskani cerkvi ne zboljšajo časi, in 31. oktobra 1886 zopet v pismu do kardinala vikarja v Rimu povdarja, naj se sv. rožni venec širi med katoličani, zato ga v Rimu sedaj vsak dan molijo po cerkvah. Z radostjo to omenjam, ker vem, da papež s tem nič novega ne naroča slovenskemu ljudstvu, ki že od nekdaj s posebno gorečnostjo in radostjo moli sv. rožni venec. Tega se prepričajš, blagi čitatelj, ako le stopiš zvečer v to ali drugo vas na deželi. Ko vaščani pospravijo svoje delo, ko povžijejo skromno svojo večerjo, tedaj zarožlja molek in verni molijo skupno večerno molitev — sv. rožni venec. In slavec milo poje v meji, mimo njega rahlo žubori potoček pri vasi, kjer se iz odprtih oken po hišah čuje žuboreča molitev sv. rožnega venca. Slavec bode še pel in potok žuborel, Bog daj, da tudi rožni venec ne obmolkne med Slovenci, in upam, da se posebno v naših časih to ne bo

zgodilo, ker Leon XIII. tako živo priporoča to lepo molitev. — Tako vidimo, kako sv. Oče sam goji molitev in kako vzbuja gorečnost za molitev tudi med katoličani. Za to ni njegov klic zastonj: »Dvigni se Gospod, pomagaj nam!« Bog očitno podpira Leona XIII. v njegovi težavni službi. Ni čuda; saj je namreč že tam Jezus z ljudmi, kjer sta dva ali so trije zbrani v njegovem imenu: koliko raje bo Bog bival s svojo pomočjo tam, kjer toliko milijonov pošilja skupne prošnje do sinjih nebes. — Koliko človek doseže, ki pri svojem neumornem delovanju upa in prosi pomoči od Boga, kaže nam preočitno Leon XIII. — prijatelj molitvi!

* * *

Toda naj je dosti! Bojim se namreč, da bi mi čestiti čitatelj ne zameril, ker sem tako raztegnil opisovanje papeževega življenja. Pa kdor pomni, da je to životopis papežev, oprostil mi bo rad to gostobesednost; vsaj mil. knez in škof Ljubljanski omenja v slavnostni okrožnici za zlato mašo Leona XIII., da kristijan ne sme biti do sv. Očeta vnemaren in mrzel, da mu sv. Oče ne sme biti tujec, ker je on kakor naslednik Petrov nezmotljiv varuh sv. veri. Kakor pa je vera imenitna in potrebna, tako imeniten in potreben tudi papež, ki naj po božji naredbi sv. vero nepopačeno hrani in nam oznanja. — Kdor je pazno čital Leonov životopis, gotovo bo z menoj teh misli: Tak mož, kakor je sedanji sv. Oče, popolno zasluži, da se naddrobno oceni njegovo življenje in delovanje. In res: Životopis Leonov nam kaže moža, ki je mogočen v besedah, a mogočnejši še v dejanjih, ki se ves čas svojega dolzega življenja bojuje nesebično in brez strahu za resnico in pravico, za človeštva srečo časno in večno!

Bodi nam zlata maša Leonova ugodna prilika, ob kateri pokažimo, kako je Slovenec verno-vdan sveti stolici rimski, držeč se besedi sv. Ambroža: »Kjer je Peter, tam je cerkev, kjer pa je cerkev, tam ni smrti, ampak večno življenje«. Pokažimo, kako spoštujemo in ljubimo sivolasega starčka Leona XIII. — zlato-mašnika!

A. Kalan.

Očetov praznik.

Vzbudi se, vzbudi, krščanski rod!
 Vsi si sezimo navdušeni v roke!
 Srčno proslavljajmo slavni god:
 Praznik očetov je — zlate poroke.

Prošlo je petdeset dolgih let,
 Ko je slovesno na svetem mesti,
 Božje ljubezni prisrčno vnet,
 Večno zvestobo obljubil nevesti.

Zmenil odtlé se je lik svetá,
 Kar si nevesto predrago je snubil:
 Zmenil zvestobe mu ni srcá,
 Vedno trpél je ž njo, vedno jo ljubil.

Trojni križ v velih rokáh drži;
 Z belih se las mu leskéče tijara.
 Prva ljubezen pa še plamti;
 Ta se ne menja, in z leti ne stara.

Ljubko mu gleda danés okó
 V zbor mnogobrojne njegove družine.
 Ljubi očetovsko vse gorkó —
 Vdane mu hčere in zveste mu sine.

Zvestih nebrojne otrok vrsté —
 Sad najsvetejšega so mu zakona,
 Dičijo bolj ga, bolj krasé,
 Kakor na glavi bliščeča se krona.

Zbrani so vseh ti zemljé rodov;
Bratijo vsi se v ljubezni razvneti.
Ena družina hčerâ — sinov,
Druži pri svojem se ljubem Očeti.

Praznik preslavni njegov slavi,
In se raduje v ljubezni iskreni.
Pojdimo, pojdimo tudi mi
Deca najvernejša, zvesti — Slovèni!

Zlate poroke — Očetov dan,
Praznik najčiščega zemlje zakona
Vsem naj zaori nam vsklik glasán:
Živio Oče! — Bog živi Leona!

Ivan Krek.

Handwritten text on the left edge of the page, possibly a page number or reference mark.

V založbi Katoliške družbe

v Ljubljani, Stari trg št. 13

se dobé naslednje knjige po znižani ceni:

Papeževa nezmotljivost, 10 kr.

Petdesetletnica Vincencijeve družbe, 10 kr.

Pogledi na uni svet, 30 kr.

Nar lepši čednost in nar gersi pregreha, broš. 45 kr.,
trdo vezane 56 kr.

Der heil. Kreuzweg, von Dompropst Supan (vollständiges
Gebetbuch), broš. 25 kr., trdo vezan 40 kr.

Drobtinice, XXI. letnik 1 gld. 20 kr., trdo vezane 1 gld. 30 kr.

Glasi katoliške družbe 17., 18., 19., 20. zvezek po 30 kr.;
2., 4., 6., 7., 8. zvezek po 10 kr.